

รายงานฉบับสมบูรณ์

แผนงาน

การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง

(The Co-creation of Tourism Management for
Sustainable Development of Lampang Community Identity)

โดย

ศรัศุกร์ นิลกรรณ และคณะ

14 กันยายน 2556

สัญญาเลขที่ RDG 5550046

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

แผนงาน

การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง

The Co-creation of Tourism Management for Sustainable Development
of Lampang Community Identity.

คณะผู้วิจัย

1. ดร.ศรีศุภกร นิลกรรณ์	มหาวิทยาลัยเนชั่น
2. นายอดิศักดิ์ จำปาทอง	มหาวิทยาลัยเนชั่น
3. นางสาววารภรณ์ เรือนยศ	มหาวิทยาลัยเนชั่น
4. ดร.สุจิตรา หาผล	มหาวิทยาลัยเนชั่น
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ สำราญใจ	มหาวิทยาลัยเนชั่น
6. นายชินพันธ์ โรจนไพบูลย์	มหาวิทยาลัยเนชั่น

ชุดโครงการวิจัย

ชุดโครงการการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของ สกว.ไม่จำเป็นจะต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

แผนงานวิจัยฉบับนี้ ประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย 6 โครงการ ประกอบด้วยนักวิจัยร่วม 13 ท่าน รวมทั้งผู้สนับสนุนอีกจำนวนมาก ผู้วิจัยเชื่อว่าประชาชนลำปางมากกว่าสามพันคนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในแผนงานวิจัยนี้ด้วยความปรารถนาเดียวกันคือ ประสงค์จะเห็นปรากฏการณ์ที่คนลำปางทุกคนมีความรู้ มีความภูมิใจในแผ่นดินของตน และสามารถนำเสนอความภาคภูมิใจนี้สู่สายตาชาวโลกได้อย่างเต็มภาคภูมิ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่า นอกเหนือจากพลังกำลังของนักวิจัยที่ทุ่มเททำงานพร้อมกับความร่วมมือร่วมใจของชุมชนและประชาชนชาวลำปางที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยนี้แล้ว งานวิจัยชิ้นนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากไม่ได้รับการจุดประกายความคิดจากผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่สนับสนุนทั้งความคิด และงบประมาณเพื่อดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัย ขอขอบคุณ คุณธนาชัย ธีรพัฒน์วงศ์ ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยเนชั่นที่ให้พลังความคิดและพลังใจในคิดค้นงานวิจัย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ผู้ประสิทธิประสาทความรู้ด้านการวิจัยสังคมศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์อินทร์ รักอริยะธรรม อธิการบดีมหาวิทยาลัยเนชั่นที่ส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยทั้งความคิด กำลังใจ และทรัพยากรทุกประการของมหาวิทยาลัยมาอย่างต่อเนื่อง ท่านอดีตนายกสมาคมท่องเที่ยวนครลำปาง คุณสุรพล ต้นสุวรรณ และคุณธนา แก้วนิล นายกสมาคมท่องเที่ยวนครลำปางปัจจุบัน ที่ร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนางานท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางมาในทุกๆ รูปแบบ รวมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิดของพี่น้องชาวลำปางทุกท่าน อาทิ คุณพัฒนา บุญเป็ง เจ้าของและผู้จัดการร้านฮักยู ลำปางหนาวมาก คุณเชาว์ฤทธิ์ เจนจัด ผู้ประสานงานเครือข่ายวิฑูชุมชนภาคเหนือ รวมทั้งอีกหลายท่านๆ ซึ่งต้องขอภัยที่ไม่สามารถกล่าว นามได้ครบถ้วน ที่ร่วมกันเป็นเครือข่ายการวิจัยท่องเที่ยวครั้งนี้ และจะได้ร่วมกันดำเนินงาน เพื่อทรงคุณค่า และความงดงามของนครลำปางตลอดไป

ผู้วิจัยจึงหวังว่าความปรารถนาดี และความทุ่มเทของทุกท่านที่มีต่อการทำงานวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยนี้สามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องกระทั่งเกิดเป็นผลลัพธ์ที่ปฏิบัติ ได้จริงในความเป็นเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีอัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปาง ต่อไป

ดร.ศรีศุภร์ นิลกรรณ์ และคณะ

14 กันยายน 2556

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ความสำคัญ/ความเป็นมา

ความคาดหวังของประเทศในการนำเอาการท่องเที่ยวมาเป็นวาระแห่งการพัฒนาชาติทั้งในเชิงเศรษฐกิจ และการธำรงรักษาไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม ด้วยความร่วมมือของชนในชาติ ดังจะเห็นได้จากกรอบแนวคิดในการกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว ที่ได้กำหนดวาระแห่งชาติว่าด้วยการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแผนในการปฏิรูปและกระตุ้นการท่องเที่ยว พ.ศ.2553-2555 อันเนื่องมาจากการที่แนวโน้มกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในทั่วทุกภูมิภาคของโลกเป็นไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้น เช่น คาดว่าในปี ค.ศ.2020 จะมีนักท่องเที่ยว 1,600 ล้านคน โดยเป็นนักท่องเที่ยวในเอเชีย-แปซิฟิก จะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยปีละ 6.5-7.0% จีนจะเป็นประเทศท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในโลกมีนักท่องเที่ยว 134 ล้านคน และประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Great Maekong Sub-region : GSM) จะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มจาก 16.5 ล้านคนในปี 2545 เป็น 60 ล้านคน ในปี 2557 ซึ่งกระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มท่องเที่ยวที่ก้าวหน้าเพื่อสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของไทย ประกอบด้วย การท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อทรัพยากร การท่องเที่ยวเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวที่เป็นธรรม การท่องเที่ยวโดยชุมชน และการท่องเที่ยวโดยอาสาสมัคร (ปรีดี โชติช่วง, 2554)

จังหวัดลำปางซึ่งตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่า สิ่งแวดล้อมที่สวยงามได้ถูกใช้เป็นถิ่นที่อยู่ของมนุษย์มายาวนานกว่า 1,300 ปี ก่อให้เกิดความโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ในชุมชนของตนเอง ทั้งในด้านของสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่สวยงามแนบชิดกับวิถีแห่งธรรมชาติ ซึ่งภาคีเครือข่ายจังหวัดลำปางได้มีความเห็นร่วมกันที่จะนำเอาจุดเด่นในอัตลักษณ์ของตนเองมาเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาจังหวัดในปัจจุบัน คือ การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมสู่มาตรฐานสากล (สำนักงานจังหวัดลำปาง, 2554) ในขณะที่เดียวกัน ความเจริญจากภายนอกที่จะเกิดขึ้นในเวลาไม่มากกว่า 5 ปีข้างหน้า อันเป็นผลมาจากความร่วมมือในการพัฒนาภาคีเครือข่ายเชื่อมโยงประเทศกลุ่มอาเซียนที่ตั้งอยู่ติดต่อกับเขตแดนทางภาคเหนือของประเทศที่มีเส้นทางเชื่อมโยงจากประเทศจีนผ่านลาว พม่า เข้าสู่ประเทศไทย และมาเลเซีย ได้ถูกกำหนดให้มีส่วนหนึ่งที่ต้องเดินทางผ่านจังหวัดลำปาง

ดังนั้น หากชาวจังหวัดลำปางได้มีโอกาสเรียนรู้เพื่อการสร้างความร่วมมือ และเตรียมการดำเนินงานเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งระบบตามรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ภายใต้อัตลักษณ์ของชุมชน และความตระหนักให้กับประชาชนเจ้าของชุมชน รวมทั้งความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายสถานการณ์เช่นนี้ย่อมทำให้จังหวัดลำปางมีความเป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะก้าวหน้าร่วมไปกับทิศทางการพัฒนาประเทศ พร้อมกับการธำรงรักษาไว้ซึ่งความภาคภูมิใจในความเป็นตัวตนของตนเองที่สามารถถ่ายทอดให้แก่ลูกหลาน และนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้ตลอดไป

คำถามแผนงานวิจัย

1. อัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปางที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ คืออะไรบ้าง
2. ภาควิชาช่วยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ในชุมชนจังหวัดลำปาง เป็นใครบ้าง
3. แนวทางการพัฒนาสื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง เป็นอย่างไร
4. ระเบียบชุมชนว่าด้วยการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ ควรเป็นอย่างไร
5. เรื่องเล่าชุมชนจังหวัดลำปางที่มีมาตรฐานทางการท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง คืออะไร
6. เครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์การธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เป็นอย่างไร
7. สินค้าหัตถกรรมชุมชน ที่มีมาตรฐาน ควรเป็นอะไร
8. ยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ และยั่งยืนจากอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์หลักของแผนงานวิจัย

1. เพื่อกำหนดอัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปางที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์
2. เพื่อสร้างภาควิชาช่วยและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและในการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ในชุมชนจังหวัดลำปาง
3. เพื่อพัฒนาสื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
4. เพื่อสร้างระเบียบชุมชนว่าด้วยการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์
5. เพื่อพัฒนาเรื่องเล่าชุมชนจังหวัดลำปางให้มีมาตรฐานทางการท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง
6. เพื่อพัฒนาเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์การธุรกิจด้านการท่องเที่ยว
7. เพื่อพัฒนามาตรฐานสินค้าหัตถกรรมชุมชน และบริการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
8. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ และยั่งยืนจากอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง

ระเบียบวิธีวิจัย

แผนงานวิจัย เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาจากข้อมูลระดับปฐมภูมิ (Primary Data) และทุติยภูมิ (Secondary data) โดยผู้ให้ข้อมูลระดับปฐมภูมิ ประกอบด้วยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ผู้นำทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ผู้นำชุมชน ชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และประชาชนจังหวัดลำปาง และข้อมูลระดับทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร ตำรา บทความ รายงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ 1. นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง 2. ผู้นำทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง คือ ผู้นำของหน่วยราชการ และองค์กรเอกชนที่ข้องกับการท่องเที่ยว 3. ผู้นำของหน่วยราชการ ผู้นำชุมชน

ประชาชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และพนักงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง (แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร การขนส่ง ผู้ผลิต และจำหน่ายของที่ระลึก) และ 4. ประชาชนจังหวัดลำปาง ที่อาศัยอยู่ใน 13 อำเภอของจังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาได้จากวิธีสุ่มที่แตกต่างกัน ดังนี้ 1. นักท่องเที่ยว ทำการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) 400 คน แบ่งแบบสัดส่วน (Proportion Sampling) เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ อย่างละ 200 คน 2. ผู้นำทางการท่องเที่ยว สุ่มอย่างเจาะจง (Specific Sampling) ในกลุ่มภาคีเครือข่ายเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวรวม 20 ท่าน 3. ผู้แทนหน่วยราชการ ผู้นำชุมชน ประชาชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากการตอบรับเข้าร่วมการสัมมนาเรื่อง การบริหารจัดการอัตลักษณ์ของตนเองอย่างยั่งยืน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง 210 คน และ 4. ประชาชนจังหวัดลำปาง ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากการตอบรับเข้าร่วมการรับฟัง และแสดงความคิดเห็นต่อผลการวิจัย รวม 1615 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามนักท่องเที่ยว กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ผู้นำทางการท่องเที่ยวอย่างไม่มีโครงสร้างแบบสำรวจความคิดเห็นประชาชน เรื่อง การพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของชุมชนบนเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

การดำเนินการวิจัยของแผนงานจากการมีส่วนร่วมของโครงการวิจัยย่อยทั้ง 6 โครงการที่ประกอบเป็นแผนการวิจัยนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัยที่มีส่วนของการดำเนินงานร่วมกัน และการดำเนินงานเฉพาะของแต่ละโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการตอบคำถามวิจัยของตนเองได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งในส่วนที่เป็นข้อมูลพื้นฐานชุมชนเครือข่าย และคุณลักษณะเฉพาะตามแต่ละโครงการต้องการ ดังนี้

การดำเนินงานร่วมกันของ 6 โครงการ ในแผนงานวิจัยนี้ได้มีการประสานให้นักวิจัยทั้ง 6 โครงการได้ดำเนินการวิจัยในขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และอภิปรายผลข้อมูลร่วมกัน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยว การสัมภาษณ์ผู้นำทางการท่องเที่ยว การสัมมนาระดมความคิดเห็นผู้นำชุมชน และความคิดเห็นของจากประชาชนจังหวัดลำปาง

การดำเนินการของแต่ละโครงการ โครงการวิจัยย่อยทั้ง 6 โครงการ ได้ดำเนินการวิจัยโดยนักวิจัยในโครงการของตนเอง โดยมีการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และอภิปรายผลข้อมูลของตนเอง เพื่อให้สามารถตอบคำถามการวิจัยได้ ดังนี้ **โครงการที่ 1** วิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนที่มีศักยภาพเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ **โครงการที่ 2** วิเคราะห์ความเหมาะสมของสื่อกับสาระจากอัตลักษณ์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง และอบรมการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชน **โครงการที่ 3** สำรวจความคิดเห็นผู้นำชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อยกร่างจัดทำระเบียบชุมชน และ ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิจัดทำระเบียบชุมชน **โครงการที่ 4** ศึกษาสาระ

จากเรื่องเล่าที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง **โครงการที่ 5** สำรวจสถานการณ์ทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง การพัฒนาเครือข่าย และพัฒนาหลักสูตรอบรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ผู้ประกอบการ และพนักงาน) ในองค์การธุรกิจการท่องเที่ยว และ อบรมผู้ประกอบการและพนักงานบริการในองค์การธุรกิจการท่องเที่ยว และ**โครงการที่ 6** พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนให้เกิดคุณค่าและการยอมรับทางการตลาด และอบรมพัฒนาหัตถกรรมชุมชน ให้แก่กลุ่มหัตถกรรมชุมชนเป้าหมาย

ในการวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูล ประกอบด้วย 1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสัมมนาระดมความคิดเห็น และเนื้อหาข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นปลายเปิด 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีค่าสถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย จากการประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ นำเสนอเป็นคำบรรยายประกอบตาราง และแผนภูมิ

ผลการศึกษา

แผนงานวิจัย เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง สามารถสรุปผลการวิจัยได้เป็น 9 ประเด็น ดังนี้

1. การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่ยั่งยืนในการจัดการอัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางเพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์บนเส้นทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเชื่อมโยงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในภาคเหนือและบนเส้นทาง R3A ทำให้ได้เครือข่ายในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการจัดการอัตลักษณ์ชุมชนตามเส้นทางโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง 6 พื้นที่ ดังนี้

- 1) พื้นที่บนเส้นทางการท่องเที่ยวภายในเขตเทศบาลนครลำปาง
- 2) พื้นที่บนเส้นทางเชียงใหม่-ลำปาง ประกอบด้วยอำเภอห้างฉัตร เกาะคา และเสริมงาม
- 3) พื้นที่บนเส้นทางลำปาง-กรุงเทพฯ ประกอบด้วย อำเภอสบปราบ เถิน และแม่พริก
- 4) พื้นที่บนเส้นทางลำปาง-เชียงราย(เวียงป่าเป้า) ประกอบด้วย อำเภอแจ้ห่ม เมืองปาน และวังเหนือ
- 5) พื้นที่บนเส้นทางลำปาง-พะเยา ประกอบด้วย อำเภอ เมือง แม่เมาะ และงาว
- 6) พื้นที่บนเส้นทางการท่องเที่ยวภายในอำเภอแม่ทะ

ทั้งนี้ ในแต่ละพื้นที่บนเส้นทางหลักยังคงประกอบด้วยเส้นทางย่อยอีกหลายเส้นทาง

การร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงตั้งแต่แผนพัฒนาระดับจังหวัด ระดับหน่วยงาน ถึงระดับท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศจะทำให้การจัดการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

2. งานวิจัยนี้ได้สร้างเครือข่าย และให้ความรู้ด้านสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแก่เครือข่ายเพื่อร่วมกันประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้กับจังหวัดลำปางโดยใช้สื่อใหม่ ได้แก่

Social media การจัดทำ Blog การใช้ Facebook การใช้ YouTube และเทคนิคการตัดต่อ Clip VDO เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

3. ได้ระบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ประกอบด้วยสาระสำคัญ 12 หมวด ได้แก่ 1) บททั่วไป 2) การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 4) การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 5) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 6) การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว 7) การจัดบริการที่พัก 8) การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว 9) การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว 10) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 11) การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว และ 12) การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว

4. เรื่องเล่าที่เป็นอัตลักษณ์พื้นถิ่นของสถานที่ท่องเที่ยวที่พร้อมจะนำมาสร้างเป็นจุดเด่นเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างมีอัตลักษณ์บนเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง เชื่อมโยงกับเส้นทาง R3a จากความคิดเห็นของภูมิปัญญา และความเห็นชอบจากชุมชน ในแต่ละเส้นทางที่สามารถเชื่อมโยงอัตลักษณ์ชุมชน ประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรม จารีตประเพณี ความเชื่อ และ พุทธ-ตำนานของเมืองลำปางที่มีความโดดเด่น จำนวน 4 เรื่อง ดังนี้

- 1) วัดพระธาตุลำปางหลวง บนเส้นทางลำปาง-เชียงใหม่ พื้นที่ อ.ห้างฉัตร เกาะคา และเสริมงาม
- 2) วัดเวียง วัดอุมลอง และวัดดอยป่าตาล บนเส้นทางลำปาง-กรุงเทพฯ พื้นที่ อ.สบปราบ เกิน และแม่พริก
- 3) วัดอักโขชัยคีรี บนเส้นทางลำปาง-เชียงใหม่(เวียงป่าเป้า) พื้นที่ อ.แจ้ห่ม เมืองปาน และวังเหนือ
- 4) วัดพระธาตุม่อนทรายนอน บนเส้นทางลำปาง-พะเยา พื้นที่ อำเภอเมือง แม่เกาะ และงาว

5. เครือข่ายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ประกอบด้วย หน่วยงานราชการ สถานศึกษา ผู้ประกอบการและพนักงานใน 6 กลุ่มธุรกิจ ได้แก่ การขนส่ง ที่พัก/โรงแรม /โฮมสเตย์ ร้านอาหาร/ภัตตาคาร แหล่ง/สถานที่ท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึก กิจกรรมและงานบริการ

6. หลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้ประกอบการ และพนักงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีระยะเวลาในการอบรม 2 และ 3 วันตามลำดับ

7. นโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ที่สำคัญ 3 ประเด็น คือ

- 1) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยหลักสูตรที่สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง พร้อมกับการฝึกทักษะปฏิบัติ
- 2) การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ทั้งระดับจังหวัด และระดับชุมชน
- 3) ให้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางทำหน้าที่ศูนย์สารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน

8. การพัฒนาสินค้าหัตถกรรมชุมชนลำปางที่มีความหมาย และคุณค่าทางวัฒนธรรม เพื่อรองรับ กระแสการเติบโตการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 4 กลุ่มชนิดสินค้า บนเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ดังนี้

- 1) กลุ่มที่มีดีบ้านข้ามแดง บนเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่ม 1 เชียงใหม่-ลำปาง ประกอบด้วย อำเภอเกาะคา อำเภอห้างฉัตร อำเภอแม่ทะ
 - 2) กลุ่มผู้ผลิตกลองปู่จา(เล็ก) บนเส้นทางลำปาง-พะเยา ซึ่งประกอบด้วยอำเภอเมือง อำเภอ แม่เมาะ และอำเภองาว
 - 3) กลุ่มผู้ผลิตพานไม้ไผ่สาน บนเส้นทางลำปาง-เชียงราย ซึ่งประกอบด้วย อำเภอแจ้ห่ม อำเภอเมืองปาน อำเภอวังเหนือ
 - 4) กลุ่มผู้ผลิตโปงลาง บนเส้นทางลำปาง-กรุงเทพฯ ซึ่งประกอบด้วย อำเภอสบปราบ อำเภอเสริมงาม อำเภอเถินและอำเภอแม่พริก
9. ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง มี 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ 1 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในชุมชนจังหวัดลำปาง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดทำ และเผยแพร่สารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยนี้

1. การวิจัยเพื่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรได้รับการสนับสนุนให้มีความครบถ้วนในประเด็นที่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน เพื่อให้สามารถสร้างภาพทั้งระบบให้กับชุมชนได้
2. การวิจัยเพื่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรได้รับการสนับสนุนให้มีความต่อเนื่องในระยะ 3-4 ปี เพื่อให้สามารถเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม หลังจากทีนักวิจัยได้ร่วมกับชุมชนในการจัดทำแผนการพัฒนาในปีแรกแล้ว เนื่องจากศักยภาพของแต่ละชุมชนแตกต่างกัน หากทำการวิจัยเพียงปีเดียว ชุมชนอาจจะไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง เนื่องจากความเข้าใจที่อาจจะยังไม่ชัดเจน มีความต้องการองค์ความรู้ และการเชื่อมโยงเครือข่ายเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนด้านการท่องเที่ยวเพิ่มเติมตามระดับศักยภาพของชุมชนในทุกๆ องค์ประกอบของการส่งเสริมท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG 5550046

ชื่อแผนงานวิจัย : การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง

ชื่อนักวิจัย : นาง ศรีศุภกร นิลกรรณ E-mail Address : srisook2556@gmail.com
 นาย อติศักดิ์ จำปาทอง E-mail Address : adisak_champ@nation.ac.th
 นางสาว วราภรณ์ เรือนยศ E-mail Address : nongnan_thai@hotmail.com
 นาง สุจิตรา หาผล E-mail Address : sujirak14@gmail.com
 นาย จักรกฤษณ์ สำราญใจ E-mail Address : js_jakkrit@hotmail.com
 นาย ชินพันธุ์ โรจนไพบูลย์ E-mail Address : chinapund_roj@nation.ac.th
 มหาวิทยาลัยเนชั่น จังหวัดลำปาง

ระยะเวลาดำเนินการ : 15 มิถุนายน 2555 ถึง 14 กันยายน 2556

แผนการวิจัยนี้เป็นการดำเนินงานวิจัยร่วม 6 โครงการ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อกำหนดอัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปางที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ 2. เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและในการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ในชุมชนจังหวัดลำปาง 3. เพื่อพัฒนาสื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง 4. เพื่อสร้างระเบียบชุมชนว่าด้วยการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ 5. เพื่อพัฒนาเรื่องเล่าชุมชนจังหวัดลำปางให้มีมาตรฐานทางการท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง 6. เพื่อพัฒนาเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรธุรกิจด้านการท่องเที่ยว 7. เพื่อพัฒนามาตรฐานสินค้าหัตถกรรมชุมชน และบริการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง และ 8. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนจากอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีทั้งส่วนที่ดำเนินการวิจัยร่วมกันและแยกกัน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักท่องเที่ยว ผู้นำทางการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ชุมชน ผู้ประกอบการและพนักงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า

จังหวัดลำปางมีอัตลักษณ์ชุมชนที่มีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนและเครือข่ายได้ร่วมกันจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน คัดสรรเรื่องเล่าที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชน มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ประกอบการและพนักงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนที่มีคุณค่าและการยอมรับทางการตลาด เกิดเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีอัตลักษณ์ของชุมชนภายใต้เครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง 6 เส้นทาง ดังนี้

1. เส้นทางท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครลำปาง
2. เส้นทางท่องเที่ยวลำปางลำพูนเชียงใหม่ บนพื้นที่อำเภอห้างฉัตร เกาะคา และเสริมงาม
3. เส้นทางท่องเที่ยวลำปาง-กรุงเทพ บนพื้นที่ อำเภอสบปราบ เถิน และแม่พริก
4. เส้นทางท่องเที่ยวลำปาง-เชียงราย บนพื้นที่อำเภอแจ้ห่ม เมืองปาน และวังเหนือ
5. เส้นทางท่องเที่ยวลำปาง-พะเยา บนพื้นที่อำเภอเมือง แม่เมาะ และงาว
6. เส้นทางท่องเที่ยวในอำเภอแม่ทะ

รวมถึงการมีเครือข่ายที่ร่วมกันจัดทำสื่อสังคมเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้แก่จังหวัดลำปางได้ตลอดไปโดย Fanpage ชื่อ Group Tourlampang ซึ่งเชื่อมต่อเข้ากับเว็บไซต์ส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนคือ www.365thainorth.com อีกด้วย

คำหลัก : การพัฒนาที่ยั่งยืน อัตลักษณ์ชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การประชาสัมพันธ์
ระเบียบชุมชน เรื่องเล่าชุมชน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทัศนกรรม

Abstract

The Co-creation of Tourism Management for Sustainable Development of
Lampang Community Identity.

Project Code : RDG 5550046

Project Title : The Co-creation of Tourism Management for Sustainable Development
of Lampang Community Identity.

Investigator : Mrs.Srisook Nillakan E-mail Address : srisook2556@gmail.com

Mr. Adisak Champathong E-mail Address : adisak_champ@ntiaon.ac.th

Ms. Waraporn Roenyot E-mail Address : nongnan_thai@hotmail.com

Mrs.Sujira Hapol E-mail Address : sujirak14@gmail.com

Mr. Jackkrit Samrarnchai E-mail Address : js_jakkrit@hotmail.com

Mr. Chinnapun Rojjanapaiboon

E-mail Address : chinapund_roj@nation.ac.th

Nation University, Lampang Province

Project Duration : 15th June 2012 – 14th September 2013

This project plan composed of 6 research projects. The objectives were 1. To identify Lampang community identities for promote creative tourism. 2. To develop the co-operative network and participatory procedure of community in Lampang creative tourism management. 3. To develop public relation media for promote the Lampang tourism. 4. To create the community regulation for creative tourism management. 5. To develop the corrected the community legend for tourist standard. 6. To develop human resource management network of tourism organization. 7. To develop the standard of community handicrafts and service for Lampang tourism. And 8. To set the strategy for creative and sustainable travelling management from Lampang community identity. Population and samples were Thai and foreigner of Lampang and Chiangmai tourists, leaders, communities, business owners and personnels in Lampang tourism industries, and Lampang citizen. The questionair, interview, and survey were the research equipments. The information were analyzed by content analysis and statistics by statistical computer program.

The research results were : Lampang have the potential community identities for creative tourism management. Communities and network developed the community regulation for creative tourism management. There were the business owners and personnels in the tourism industries. And there developed the valuable and acceptable the community identity handicrafts for the market. The community identity travelling routes were set under the tourism management network :

1. Lampang municipality travelling route.
2. Lampang – Lampune - Chaingmai travelling route on Hang-chat, Koh-ka, and Sem-ngam districts.
3. Lampang - Bangkok travelling route on Sob-prab, Thoen, and Mae-prig districts.
4. Lampang–Chaingrai travelling route on Chahom, Muangpan, and Wang-nua districts.
5. Lampang - Phayoa travelling route on Muang, Mae-moh, and Ngoa districts.
6. Ma – tha districts travelling route.

There are many sub-routes in each main route areas.

On the other hands, the research created the social media for Lampang tourist named “Group Tourlampang (the Fanpage)” by the public relation network. There was linked to travelling website promotion the upper northern province group, www.365thainorth.com

Keywords : Sustainable development, Community Identity, Creative Tourism, Public Relation, Community Regulation, Community Legend, Human Resource Development, Handicraft

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อ	ช
Abstract	ญ
สารบัญ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัย	2
คำถามแผนงานวิจัย	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
การวิเคราะห์สถานการณ์แวดล้อมของจังหวัดลำปาง	9
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวประเทศไทย	13
การมีส่วนร่วมของประชาชน	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
ข้อมูล และแหล่งข้อมูล	36
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้	43
บทที่ 4 ผลการศึกษา	44
ผลการศึกษาของโครงการวิจัยย่อย	
โครงการที่ 1 การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่ยั่งยืนในการจัดการอัตลักษณ์	
ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางอย่างสร้างสรรค์	44
โครงการที่ 2 การสร้างสรรค์งานประชาสัมพันธ์เพื่อประสิทธิผลด้านการท่องเที่ยว	
ของจังหวัดลำปาง	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
โครงการที่ 3 การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง	50
โครงการที่ 4 องค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเล่าชุมชนเพื่อสร้างจุดเด่นของแหล่ง ท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง	51
โครงการที่ 5 การพัฒนาเครือข่ายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง	52
โครงการที่ 6 การพัฒนาศักยภาพสินค้าหัตถกรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยว จังหวัดลำปางสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	57
ผลการศึกษาตามคำถามของแผนการวิจัย	
อัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปางที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์	60
ภาคีเครือข่ายในการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ในชุมชนจังหวัดลำปาง	61
แนวทางการพัฒนาสื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง	63
ระเบียบชุมชนว่าด้วยการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์	63
เรื่องเล่าชุมชนจังหวัดลำปางที่มีมาตรฐานทางการท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง	64
เครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์การธุรกิจด้านการท่องเที่ยว	64
สินค้าหัตถกรรมชุมชน ที่มีมาตรฐาน	65
ยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ และยั่งยืนจากอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง	65
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	67
สรุปผลการวิจัย	68
อภิปรายผล	71
ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	80

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญ และที่มาของปัญหา

ความคาดหวังของประเทศในการนำเอาการท่องเที่ยวมาเป็นวาระแห่งการพัฒนาชาติทั้งในเชิงเศรษฐกิจ และการธำรงรักษาไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม ด้วยความร่วมมือของชนในชาติ ดังจะเห็นได้จากกรอบแนวคิดในการกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว ที่ได้กำหนดวาระแห่งชาติว่าด้วยการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแผนในการก้าวไกลและกระตุ้นการท่องเที่ยว พ.ศ.2553-2555 อันเนื่องมาจากการที่แนวโน้มกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในทั่วทุกภูมิภาคของโลกเป็นไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้น เช่น คาดว่าในปี ค.ศ.2020 จะมีนักท่องเที่ยว 1,600 ล้านคน โดยเป็นนักท่องเที่ยวในเอเชีย-แปซิฟิก จะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยปีละ 6.5-7.0% จีนจะเป็นประเทศท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในโลกมีนักท่องเที่ยว 134 ล้านคน และประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Great Maekong Sub-region : GSM) จะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มจาก 16.5 ล้านคนในปี 2545 เป็น 60 ล้านคน ในปี 2557 ซึ่งกระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มท่องเที่ยวที่ก้าวหน้าเพื่อสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของไทย ประกอบด้วย การท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อทรัพยากร การท่องเที่ยวเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวที่เป็นธรรม การท่องเที่ยวโดยชุมชน และการท่องเที่ยวโดยอาสาสมัคร (ปรีดี โชติช่วง, 2554)

จังหวัดลำปางซึ่งตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่า สิ่งแวดล้อมที่สวยงามได้ถูกใช้เป็นถิ่นที่อยู่ของมนุษย์มายาวนานกว่า 1,300 ปี ก่อให้ความโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ในชุมชนของตนเอง ทั้งในด้านของสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่สวยงาม แนบชิดกับวิถีแห่งธรรมชาติ ซึ่งภาคีเครือข่ายจังหวัดลำปางได้มีความเห็นร่วมกันที่จะนำเอาจุดเด่นในอัตลักษณ์ของตนเองมาเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาจังหวัดในปัจจุบัน คือ การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมสู่มาตรฐานสากล (สำนักงานจังหวัดลำปาง, 2554) ในขณะเดียวกัน ความเจริญจากภายนอกที่จะเกิดขึ้นในเวลาไม่มากกว่า 5 ปีข้างหน้า อันเป็นผลมาจากความร่วมมือในการพัฒนาภาคีเครือข่ายเชื่อมโยงประเทศกลุ่มอาเซียนที่ตั้งอยู่ติดต่อกับเขตแดนทางภาคเหนือของประเทศที่มีเส้นทางเชื่อมโยงจากประเทศจีนผ่าน ลาว พม่า เข้าสู่ประเทศไทย และมาเลเซีย ได้ถูกกำหนดให้มีส่วนหนึ่งที่ต้องเดินทางผ่านจังหวัดลำปาง ดังนั้น หากชาวจังหวัดลำปางได้มีโอกาสเรียนรู้เพื่อการสร้างความพร้อม และเตรียมการดำเนินงานเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งระบบตามรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ภายใต้อัตลักษณ์ของชุมชน และความตระหนักให้กับประชาชน

เจ้าของชุมชน รวมทั้งความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายสถานการณ์เช่นนี้ย่อมทำให้จังหวัดลำปางมีความเป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะก้าวหน้าร่วมไปกับทิศทางการพัฒนาประเทศ พร้อมกับการธำรงรักษาไว้ซึ่งความภาคภูมิใจในความเป็นตัวตนของตนเองที่สามารถถ่ายทอดให้แก่ลูกหลาน และนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้ตลอดไป

วัตถุประสงค์หลักของแผนงานวิจัย

1. เพื่อกำหนดอัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปางที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์
2. เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและในการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ในชุมชนจังหวัดลำปาง
3. เพื่อพัฒนาสื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
4. เพื่อสร้างระเบียบชุมชนว่าด้วยการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์
5. เพื่อพัฒนาเรื่องเล่าชุมชนจังหวัดลำปางให้มีมาตรฐานทางการท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง
6. เพื่อพัฒนาเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์การธุรกิจด้านการท่องเที่ยว
7. เพื่อพัฒนามาตรฐานสินค้าหัตถกรรมชุมชน และบริการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
8. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ และยั่งยืนจากอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง

คำถามแผนงานวิจัย

1. อัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปางที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ คืออะไรบ้าง
2. ภาคีเครือข่ายในการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ในชุมชนจังหวัดลำปาง เป็นใครบ้าง
3. แนวทางการพัฒนาสื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง เป็นอย่างไร
4. ระเบียบชุมชนว่าด้วยการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ ควรเป็นอย่างไร
5. เรื่องเล่าชุมชนจังหวัดลำปางที่มีมาตรฐานทางการท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง คืออะไร
6. เครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์การธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เป็นอย่างไร
7. สินค้าหัตถกรรมชุมชน ที่มีมาตรฐาน ควรเป็นอะไร
8. ยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ และยั่งยืนจากอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง ควรเป็นอย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุมชน หมายถึง เขตพื้นที่ (หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือระหว่างอำเภอ) ในจังหวัดลำปางที่มีอัตลักษณ์ของตนเองที่ทรงคุณค่า และมีศักยภาพที่จะใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่

1. พื้นที่ในเขตเทศบาลนครลำปาง
2. พื้นที่ในเขตอำเภอห้างฉัตร อำเภอเกาะคา
3. พื้นที่ในเขตอำเภอแจ้ห่ม อำเภอเมืองปาน และอำเภอวังเหนือ
4. พื้นที่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอแม่เมาะ และอำเภอางาว
5. พื้นที่ในเขตอำเภอสบปราบ อำเภอเถิน และอำเภอแม่พริก
6. พื้นที่ในเขตอำเภอแม่ทะ

เครือข่าย หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เกิดจากการรวมตัวของผู้แทนชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้แทนจากหน่วยงาน และองค์กรทั้งภายในและภายนอกชุมชน ทั้งที่เป็นส่วนราชการ และไม่ใชราชการ เพื่อร่วมกันดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนบนเส้นทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

1. ธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในชุมชน คือ ที่พัก ร้านอาหาร ผู้ผลิตและจำหน่ายหัตถกรรมและของที่ระลึก กิจกรรมบริการนำเที่ยว
2. ผู้นำ และข้าราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ผู้แทนส่วนท้องถิ่น คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และทีมงาน
4. ส่วนราชการ ได้แก่ ส่วนงานปกครอง (นายอำเภอ และปลัดอำเภอ) สำนักงานจังหวัด สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาเขตพื้นที่ลำปาง หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ สถานศึกษาที่อยู่ในชุมชน
5. ธุรกิจ และองค์กรเอกชน ได้แก่ สมาคมท่องเที่ยวนครลำปาง สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง สมาคมรถม้า ชมรมร้านอาหารและแผงลอย

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจในคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้ง โดยผ่านประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของพื้นที่หรือเจ้าของวัฒนธรรม เช่น การเดินป่า การเลี้ยงช้าง การเลี้ยงม้า การปั้นเครื่องปั้นดินเผา การวาดภาพระบายสีบนผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ การทำนา-สวนเกษตร การแกะสลักไม้ การใช้ชีวิตร่วมกับชนเผ่า ฯลฯ

อัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว หมายถึง อัตลักษณ์ของชุมชนที่มีศักยภาพส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ได้แก่

1. พาหนะที่ใช้เฉพาะในพื้นที่ เช่น ม้า ช้าง เรือหางยาว
2. อาหารที่มีความโดดเด่น เช่น ข้าวแต่น้ำแดงโม ข้าวแต่น้ำส้ม หลามป่า (หลามปลา) ยาไชน้ำแร่ น้ำพริกแม่คคาเดเมีย
3. งานอาชีพ และวิถีชีวิต เช่น การเดินป่าเพื่อหาสมุนไพร การทำนา การทำสวนเกษตร การปั้นเครื่องปั้นดินเผา
4. ศิลปะการแสดง เช่น การตีก้องปู้จา (กลองบูชา) พิพิธภัณฑสถานภาพยนตร์โบราณ
5. สถาปัตยกรรมและสิ่งก่อสร้าง เช่น วัดพระธาตุลำปางหลวง กาดกองต้า บ้านเสานัก วัดในสถาปัตยกรรมพม่า
6. หัตถกรรม และของที่ระลึก เช่น เซรามิกส์ เครื่องจักสาน ก้องปู้จาเล็ก ผลิตภัณฑ์จากโป่งข่าม มีดดาบโบราณ
7. ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น โป่งน้ำร้อน น้ำตกและธารน้ำร้อน ถ้ำและความงามในธรรมชาติ เช่น ถ้ำผาไท ถ้ำราชคฤห์ ถ้ำหีบธรรม น้ำตกแม่แก้ว ในอุทยานแห่งชาติทั้ง 5 แห่งของจังหวัดลำปาง (อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อุทยานแห่งชาติแม่วะ อุทยานแห่งชาติดอยจาง อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท)
8. เรื่องเล่าชุมชน ตำนานพระเจ้าเลียบโลก (วัดพระธาตุลำปางหลวง วัดพระธาตุม่อนทรายนอน วัดเวียง วัดอุมลอง วัดดอยตาล) ตำนานที่เกิดพระเจ้าห้าพระองค์ (วัดอักษชัยคีรี วัดพระเกิด) ฯลฯ
9. สถานที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น พิพิธภัณฑสถานเซรามิกส์ สถาบันเทศบาลแห่งชาติ/ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย วัดถ้ำพระสบาย วัดจองคา วัดพระธาตุเกศาไทรย้อย วัดเฉลิมพระเกียรติ กาดทุ่งเกวียน ฮักยู(ลำปางหนาวมาก) ฯลฯ

ต้นแบบการจัดการท่องเที่ยว หมายถึง ชุมชนที่มีการสร้างเครือข่ายในการจัดการอัตลักษณ์ชุมชนให้สามารถสร้างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงตาล อ.ห้างฉัตร และองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก อ.งาว

การประชาสัมพันธ์ การบอกกล่าวหรือชี้แจงเผยแพร่ให้ทราบถึง ข่าวสาร ผลงาน ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตัวชุมชน ทำให้เป็นที่รู้จัก เข้าใจ ตลอดจนทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกที่เป็นไปในทางที่ดีต่อชุมชนของตนเอง

เครือข่ายประชาสัมพันธ์ หมายถึง ประชาชนในชุมชนนั้นๆ ที่สามารถเป็นนักประชาสัมพันธ์โดยการเขียนบทความ ถ่ายภาพ ตัดต่อภาพเคลื่อนไหวกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนของตนเองสู่สื่อมวลชนและสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถศึกษาหาข้อมูลได้ก่อนการเดินทางมาท่องเที่ยวได้

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึงการท่องเที่ยวที่มีรูปแบบและการจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างสมบูรณ์โดยอาศัยทุกภาคส่วนในชุมชนเป็นเครือข่าย สามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลายและธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ

การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม หมายถึงการท่องเที่ยวที่มักจะมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วย เป็นการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งในแง่มนุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะหรือการแสดงต่างๆ

ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือ หมายถึง ข้อตกลงร่วมกันของประชาชน จังหวัดลำปาง ที่มีแบบแผนวางไว้เป็นแนวปฏิบัติหรือดำเนินการ

การจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ขบวนการที่ทำให้สถานที่ท่องเที่ยว บนพื้นที่จังหวัดลำปาง สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยประชาชนและทรัพยากรของสถานที่ท่องเที่ยว

ความร่วมมือว่าด้วยการจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง มีความเต็มใจในการดำเนินการที่ทำให้สถานที่ท่องเที่ยว บนพื้นที่จังหวัดลำปาง สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยประชาชนและทรัพยากรของสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน

ระเบียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ข้อตกลงร่วมกันของประชาชน จังหวัดลำปาง ที่มีแบบแผนวางไว้เพื่อเป็นแนวปฏิบัติหรือดำเนินการทำให้สถานที่ท่องเที่ยว บนพื้นที่จังหวัดลำปาง สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยประชาชนและทรัพยากรของสถานที่ท่องเที่ยว

องค์ความรู้ หมายถึง ความคิดรวบยอดที่เกิดจากความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สืบทอดจากบุคคลต่อบุคคล จากยุคสมัยต่อยุคสมัย จนกลายเป็นศาสตร์ที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องหากบุคคลในสังคมชุมชนนำไปใช้หรือปฏิบัติอยู่ ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. **ความรู้ที่ฝังอยู่ในบุคคล (Tacit Knowledge)** ซึ่งมาจากประสบการณ์ ทักษะ ฝีมือ พรสวรรค์ ความรู้เชิงวิเคราะห์ ซึ่งไม่สามารถถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นความรู้เชิงนามธรรม
2. **ความรู้ที่เห็นอย่างชัดแจ้งเป็นรูปธรรม (Explicit Knowledge)** ซึ่งเกิดจากการรวบรวมจากศาสตร์นั้นๆ ผ่านกระบวนการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร มีหลักฐานเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปใช้หรือปฏิบัติได้ทันที

เรื่องเล่าชุมชน หมายถึง นิทาน ตำนาน นิยายปรัมปรา หรือเป็นวรรณกรรมพื้นบ้าน ที่เล่าขานสืบทอดกันมาจากรุ่นต่อรุ่น ระยะเวลาแรกไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างในปัจจุบัน จุดประสงค์เพื่อความบันเทิง แฝงคติธรรมสอนใจ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของคนในชุมชน

จุดเด่น หมายถึง ลักษณะที่ปรากฏหรือเห็นอย่างเด่นชัด สามารถสร้างโอกาสหรือความได้เปรียบในเชิงนามธรรม ซึ่งอาจนำมาซึ่งประโยชน์ในเชิงวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางสำหรับผู้คนทั่วไป เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และมีทรัพยากรที่ดึงดูดใจผู้มาเยือน ได้แก่ ทรัพยากรทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมที่แสดงถึงเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของท้องถิ่น

ธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง ธุรกิจที่เป็นส่วนหนึ่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ การเดินทาง แหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าและของที่ระลึก กิจกรรมและบริการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ หรือมีศักยภาพที่ได้เข้าร่วม หรือมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมธุรกิจในการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

หน่วยงาน และสถานศึกษา หมายถึง สถาบันที่มีการจัดการศึกษา หรือการอบรมให้ความรู้และความสามารถในการให้บริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแก่ประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการ และพนักงานบริการในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยหลักสูตรระยะสั้น ระดับประกาศนียบัตร และ/หรือระดับปริญญาบัตรในจังหวัดลำปาง

ผู้ประกอบการ หมายถึง เจ้าของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

พนักงาน หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว หมายถึง สินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวซึ่งสามารถตอบสนองความพอใจของผู้บริโภค หรือผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้สินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอื่นๆ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หมายถึง รูปแบบหรือแนวทางการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้าง ให้ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่มีอยู่ในอำเภอเขตพื้นที่ทั้ง 13 อำเภอ สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. องค์ความรู้เรื่องพฤติกรรม ของนักท่องเที่ยว และปัจจัยที่เป็นเหตุจูงใจให้นักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว
2. องค์ความรู้เรื่องสถานที่ท่องเที่ยว และกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมจังหวัดลำปางที่มีศักยภาพ เพื่อการจัดการท่องเที่ยว
3. อัตลักษณ์ของชุมชนจังหวัดลำปางที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
4. ประชาชนในชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมได้เข้ามา ร่วมเป็นเครือข่ายการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการจัดกิจกรรมวัฒนธรรม
5. องค์ความรู้ทางการจัดการประชาสัมพันธ์

6. ประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีเนื้อหาที่เหมาะสมและเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง
7. แนวทางการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิผลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง
8. ระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัดลำปาง
9. เรื่องเล่าจังหวัดลำปางที่มี ความถูกต้องสมบูรณ์
10. รายงานจำนวนหลักสูตร และสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่มีหลักสูตรการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจท่องเที่ยว
11. รายงานสถานการณ์ และความต้องการทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
12. ภาควิชาเครือข่ายชุมชน สถานศึกษา และองค์การธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
13. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ของเครือข่ายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์การธุรกิจด้านการท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง
14. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การธุรกิจการท่องเที่ยว
15. ผู้ประกอบการ และพนักงานบริการในองค์การธุรกิจด้านการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง 6 กลุ่มได้รับการพัฒนาศักยภาพ
16. สารสนเทศของสินค้าหัตถกรรมที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นสินค้าเพื่อรองรับการท่องเที่ยว
17. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
18. บทความงานวิจัย 1 บทความ
19. การนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จัดขึ้น
20. ส่งเอกสารเผยแพร่ ณ ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชน องค์กร และหน่วยงานในท้องถิ่นของจังหวัดลำปางเกิดการมีส่วนร่วมในผลการวิจัยที่ได้จากการเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย และเกิดการเรียนรู้กระบวนการในการทำวิจัยร่วมกัน
2. เกิดเครือข่ายในการทำงานด้านการท่องเที่ยวอันเกิดจากคนในท้องถิ่นเอง ซึ่งมีความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

3. ได้แนวทางการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัด
4. ได้ระเบียบชุมชนว่าด้วยการจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม
5. มีเรื่องเล่าของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพื่อใช้เป็นจุดดึงดูดและสร้างความแตกต่างให้กับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ อันจะทำให้นักท่องเที่ยวสนใจอยากเข้ามาเที่ยวชมมากขึ้น
6. ได้แผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับองค์การธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้แก่เครือข่ายภาคีหน่วยงานสถานศึกษาผู้ทำหน้าที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในจังหวัดลำปาง
7. ได้มีการยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่เป็นจุดเด่นจากภูมิปัญญาจังหวัดลำปางที่สามารถใช้เป็นต้นแบบเพื่อการดึงดูดนักท่องเที่ยวและทำรายได้ให้ชุมชน
8. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางได้รับการยกระดับและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น ด้วยสินค้าและบริการที่มีคุณภาพดีขึ้น และการท่องเที่ยวได้รับการบริหารจัดการจากชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของประเทศ และชุมชนมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต่อไป

แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การนำเสนอรายงานผลการวิจัยต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว
2. การนำเสนอรายงานผลการวิจัยในที่ประชุมผู้นำระดับอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดลำปาง
3. การนำเสนอรายงานผลการวิจัยในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดลำปาง
4. การนำเสนอผลงานวิจัยใน Social media โดยผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 1) นำเสนอผลงานวิจัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้จัดทำคู่มือการผลิตสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง โดยเติมเต็มข้อมูลที่นักท่องเที่ยวและผู้ผลิตสื่อมีความจำเป็นและมีความต้องการให้สมบูรณ์มากที่สุด
 - 2) นำเสนอผลงานวิจัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้จัดอบรมการผลิตสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง เพื่อเพิ่มทักษะแก่ประชาชนให้สามารถผลิตสื่อเพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปางได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป
 - 3) นำเสนอให้สถานศึกษาบรรจุเนื้อหาด้านการผลิตสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

แผนงานวิจัย เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ อุตสาหกรรมชุมชนลำปาง ประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย 6 โครงการ โดยทั้ง 6 โครงการนี้มีส่วนของการ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน เช่น การศึกษาพฤติกรรม การท่องเที่ยว ความคิดในการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของผู้นำด้านการ ท่องเที่ยว และเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง และมีส่วนของการศึกษาที่ เฉพาะในแต่ละองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างแนวทางดำเนินงานพัฒนา และเครือข่ายที่ เกี่ยวข้องในองค์ประกอบนั้นๆ

ข้อมูล และแหล่งข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลระดับปฐมภูมิ (Primary Data) และทุติยภูมิ (Secondary data) โดยผู้ให้ข้อมูลระดับปฐมภูมิ ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และนักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ผู้นำ ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ผู้นำชุมชน ชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการด้านการ ท่องเที่ยว และประชาชนจังหวัดลำปาง และข้อมูลระดับทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร ตำรา บทความ รายงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในแผนงานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยโครงการวิจัยย่อยทั้ง 6 โครงการที่ประกอบเป็นแผนการวิจัยนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัยที่มีส่วนของการดำเนินงานร่วมกัน และ การดำเนินงานเฉพาะของแต่ละโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการตอบคำถามวิจัยของตนเองได้อย่าง ครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งในส่วนที่เป็นข้อมูลพื้นฐานชุมชนและเครือข่าย และคุณลักษณะเฉพาะตามทีแต่ละ โครงการต้องการ ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานร่วมกันของ 6 โครงการ ในแผนงานวิจัยนี้ได้มีการประสานให้นักวิจัยทั้ง 6 โครงการได้ดำเนินการวิจัยในขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และ อภิปรายผลข้อมูลร่วมกัน ดังนี้

- 1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือนำเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง เรื่องการทำวิจัยตามแผนงานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติครั้งนี้ เพื่อนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยต่อที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดลำปาง และที่ประชุมนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลำปาง เดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2555
- 1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยว ในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดลำปาง และเชียงใหม่ โดยนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย และนักศึกษาช่วยงาน ระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม - 3 กันยายน 2555
- 1.3 การสัมภาษณ์ผู้นำทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยทำหนังสือขอเข้าสัมภาษณ์ผู้นำทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางเป็นรายบุคคล จำนวนรวม 20 ท่าน เพื่อให้ทีมวิจัย ทั้ง 6 โครงการ ในแผนการวิจัยนี้เข้าสัมภาษณ์ตามประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดโดยแบ่งทีมวิจัยตามผู้นำที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้นๆ ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม - 10 กันยายน 2555
- 1.4 การสัมมนาระดมความคิด ผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง และภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว เรื่อง อัตลักษณ์ชุมชนกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง และการประชุมกลุ่มย่อยโดยจัดแบ่งกลุ่มพื้นที่ตามเส้นทางโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง 4 กลุ่มพื้นที่ตามเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดลำปาง และจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้
 - พื้นที่กลุ่มที่ 1 บนเส้นทางเชียงใหม่-ลำปาง ประกอบด้วย อำเภอห้างฉัตร เมืองเกาะคา แม่ทะ แม่เมาะ
 - พื้นที่กลุ่มที่ 2 บนเส้นทางลำปาง-กรุงเทพฯ ประกอบด้วย อำเภอสบปราบ เถิน เสริมงามและแม่พริก
 - พื้นที่กลุ่มที่ 3 บนเส้นทางลำปาง-เชียงราย ประกอบด้วย อำเภอแจ้ห่ม เมืองปาน และวังเหนือ
 - พื้นที่กลุ่มที่ 4 บนเส้นทางลำปาง-พะเยา ประกอบด้วย อำเภอเมือง แม่เมาะ และงาว
 วันที่ 14 กันยายน 2556 ณ มหาวิทยาลัยเนชั่น จังหวัดลำปาง
- 1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนจังหวัดลำปาง ในการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของชุมชนบนเส้นทางทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง จากการประชุมนำเสนอประชาชนในแต่ละอำเภอ จำนวนรวม 13 อำเภอ ระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม - 3 กันยายน 2556

2. การดำเนินการของแต่ละโครงการ โครงการวิจัยย่อยทั้ง 6 โครงการ ได้ดำเนินการวิจัยโดยนักวิจัยในโครงการของตนเอง โดยมีการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และอภิปรายผล ข้อมูลของตนเอง เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

โครงการที่ 1 ดำเนินการวิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชนที่มีศักยภาพเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

โครงการที่ 2 ดำเนินการ

1. วิเคราะห์ความเหมาะสมของสื่อกับสาระจากอัตลักษณ์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
2. อบรมการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์

โครงการที่ 3 ดำเนินการ

1. สสำรวจความคิดเห็นผู้นำชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อยกร่างจัดทำระเบียบชุมชน
2. ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิจัดทำระเบียบชุมชน

โครงการที่ 4 ดำเนินการศึกษาระยะจากเรื่องเล่าที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง

โครงการที่ 5 ดำเนินการ

1. สสำรวจสถานการณ์ทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
2. การพัฒนาเครือข่าย และพัฒนาหลักสูตรอบรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ผู้ประกอบการ และพนักงาน) ในองค์การธุรกิจการท่องเที่ยว
3. อบรมผู้ประกอบการและพนักงานบริการในองค์การธุรกิจการท่องเที่ยว

โครงการที่ 6 ดำเนินการ

1. พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนให้เกิดคุณค่าและการยอมรับทางการตลาด
2. อบรมพัฒนาหัตถกรรมชุมชน

รายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยดังกล่าว คือ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยละเอียดของแต่ละโครงการแสดงในรายงานผลการวิจัยของแต่ละโครงการ

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ในภาพรวมของการวิจัยร่วมกัน มีการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย
 - 1.1 นักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง

- 1.2 ผู้นำทางการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง คือ ผู้นำของหน่วยงานราชการในจังหวัดลำปาง และผู้นำในองค์กรเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง
- 1.3 ผู้นำของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ประชาชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ได้แก่ เจ้าของ/ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร การขนส่ง ผู้ผลิตสินค้าของที่ระลึก ร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก
- 1.4 ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ คณาจารย์จากสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการท่องเที่ยว หรือที่เกี่ยวข้อง
- 1.5 ภูมิปัญญาชุมชน ได้แก่ บุคคลในชุมชนที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเล่าในชุมชน
- 1.6 ประชาชนจังหวัดลำปาง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน 13 อำเภอของจังหวัดลำปาง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

2.1 นักท่องเที่ยว

เนื่องด้วย จังหวัดลำปางเป็นหนึ่งในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ซึ่งประกอบด้วย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน โดยมีจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่นักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยวมากที่สุดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน และมีเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมต่อกับจังหวัดลำปาง

การสุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง เปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ให้นักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน และแบ่งเป็นสัดส่วน (Proportion Sampling) จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง และท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

พื้นที่เก็บข้อมูล	นักท่องเที่ยวชาวไทย	นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	รวม
จังหวัดเชียงใหม่	100	150	250
จังหวัดลำปาง	100	50	150
รวม	200	200	400

2.2 ผู้นำทางการท่องเที่ยว

สุ่มตัวอย่างอย่างเจาะจง (Specific Sampling) ในกลุ่มผู้นำทางการท่องเที่ยวที่เป็นภาคีเครือข่ายเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง จำนวนรวม 20 ท่าน ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. คุณสุวรรณ กล่าวสุนทร	รองผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง
2. คุณสุรัชย์ จงรักษ์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง
3. คุณสุรพล ตันสุวรรณ	นายกสมาคมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
4. คุณนพพร ไชยวงศ์	นายกสมาคมสหพันธ์การท่องเที่ยวภาคเหนือ จังหวัดลำปาง
5. คุณชนะ เจริญพร	ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำปาง
6. คุณเฉลิมศักดิ์ สุรนันท์	ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
7. คุณสมยศ ธีระวงศ์สกุล	ผู้ช่วยผู้ว่าการการไฟฟ้า 2 (กฟผ.แม่เมาะ)
8. คุณพนม มีสุข	นายกสมาคมสหพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่
9. คุณธนา แก้วนิล	นายกก่อตั้งสมาคมสหพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ
10. คุณมงคล ฤกษ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาวัฒนธรรม จังหวัดลำปาง
11. คุณไพโรจน์ ไชยเมืองชื่น	นักเขียนอิสระด้านการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ลำปาง และอื่นๆ
12. คุณเรณณรงค์ ณียวัฒน์	ประชาสัมพันธ์จังหวัดลำปาง
13. คุณลัดดา กันชาติ	นายกสมาคมผู้สื่อข่าว จังหวัดลำปาง
14. คุณอนุศิษฐ์ ภูวเศรษฐ	อดีตประธานหอการค้าจังหวัดลำปาง และหอการค้าภาค
15. คุณพรธณี เทียวคุณากฤต	หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาชุมชน พัฒนาการจังหวัดลำปาง
16. ดร.กาญจนา ภาสุพันธ์ุ์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษา ลำปาง
17. คุณศิริพร ปัญญาเสน	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
18. คุณบุญทวี ฉิมพลี	ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง
19. คุณณรงค์ ปัทมะเสวี	ผู้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ปัทมะเสวี
20. ดร.อุดมศักดิ์ ศักดิ์มีนวงศ์	ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง

2.3 ผู้แทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ประชาชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ประกอบด้วย เจ้าของ/ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร การขนส่ง ผู้ผลิตสินค้าของที่ระลึก ร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก

ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากการตอบรับเข้าร่วมการสัมมนา เรื่อง การบริหารจัดการอัตลักษณ์ของตนเองอย่างยั่งยืน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ของกลุ่มประชากรทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน

2.4 ผู้ทรงคุณวุฒิ และภูมิปัญญา ในการวิจัยแต่ละโครงการดำเนินการอย่างเฉพาะเจาะจงเพื่อการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแต่ละโครงการ

2.5 ประชาชนจังหวัดลำปาง

ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากการตอบรับเข้าร่วมการรับฟัง และแสดงความคิดเห็นต่อผลการวิจัย ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำปางทั้ง 13 อำเภอ จำนวนรวม 1,615 คน จำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอที่ได้ดำเนินการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

ลำดับที่	อำเภอ	วัน-เดือน-ปี	จำนวน (คน)	สถานที่จัดการประชุม
1	เถิน	30-ก.ค.-56	125	ที่ว่าการอำเภอเถิน
2	แม่พริก	31-ก.ค.-56	125	ที่ว่าการอำเภอแม่พริก
3	สบปราบ	31-ก.ค.-56	125	ที่ว่าการอำเภอสบปราบ
4	แม่ทะ	1-ส.ค.-56	125	ที่ว่าการอำเภอแม่ทะ
5	เสริมงาม	1-ส.ค.-56	125	ที่ว่าการอำเภอเสริมงาม
6	ห้างฉัตร	2-ส.ค.-56	125	ที่ว่าการอำเภอห้างฉัตร
7	งาว	5-ส.ค.-56	125	ที่ว่าการอำเภองาว
8	แม่เม่า	5-ส.ค.-56	125	ที่ว่าการอำเภอแม่เม่า
9	เมืองปาน	6-ส.ค.-56	125	ที่ว่าการอำเภอเมืองปาน
10	วังเหนือ	7-ส.ค.-56	125	ที่ว่าการอำเภอวังเหนือ
11	แจ้ห่ม	8-ส.ค.-56	115	ที่ว่าการอำเภอแจ้ห่ม
12	เมือง	31-ส.ค.-56	130	วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ณ วัดบุญวาทย์วิหาร อ.เมือง จ.ลำปาง
13	เกาะคา	3-ก.ย.-56	120	ที่ว่าการอำเภอเกาะคา
รวม			1615	

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามนักท่องเที่ยว เรื่อง การตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวในภาคเหนือ โดยจัดทำแบบสอบถามทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกรายการ และเติมข้อความ
 - ส่วนที่ 2 รูปแบบ และการเลือกเดินทางท่องเที่ยว มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกรายการ และเติมข้อความ
2. แบบสัมภาษณ์ผู้นำทางการท่องเที่ยว เป็นการสัมภาษณ์อย่างไม่มีโครงสร้าง โดยมีการกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับแนวคิดในการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
3. แบบสำรวจความคิดเห็น เรื่อง การพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของชุมชนบนเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกรายการ และเติมข้อความ
 - ส่วนที่ 2 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวอย่างมีอัตลักษณ์ของชุมชน มีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ
 - ส่วนที่ 3 การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ มีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณะนักวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นักวิจัยทำการศึกษาเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ อัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปาง ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง
2. ร่างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดการวิจัยของแผนงาน และโครงการวิจัยทั้ง 6 โครงการที่อยู่ในแผนงานเดียวกันนี้
3. นำเครื่องมือที่ร่างแล้วเสร็จให้ทีมวิจัยในแผนงานทั้งหมด 6 โครงการ ร่วมกันพิจารณาความครอบคลุมตามกรอบการวิจัยของทุกโครงการ
4. นำเครื่องมือที่ร่างแล้วเสร็จ และผ่านความเห็นชอบร่วมกันของทีมวิจัยในแผนงานให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ร่วมพิจารณาให้ความคิดเห็นด้านความตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้องของการใช้ภาษา พร้อมทั้งขอรับคำแนะนำแก้ไข
5. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ ระดมความคิดเห็น และเนื้อหาข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นปลายเปิด นำเสนอเป็นคำบรรยาย
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีค่าสถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย จากการประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ นำเสนอเป็นคำบรรยายประกอบตาราง และแผนภูมิ
3. การแปลความหมาย ในการประเมินความพึงพอใจ หรือระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ใช้หลักเกณฑ์ ดังนี้

$$\text{การแบ่งช่วงชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{การแบ่งช่วงชั้น} = \frac{5 - 0}{3} = 1.67$$

คะแนน 3.34 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจ หรือความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง

คะแนน 1.68 – 3.33 หมายถึง ความพึงพอใจ หรือความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 0.00 – 1.67 หมายถึง ความพึงพอใจ หรือความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

แผนงานวิจัย เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง ประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย 6 โครงการ ได้แก่

1. การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่ยั่งยืนในการจัดการอัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางอย่างสร้างสรรค์
2. การสร้างสรรค์งานประชาสัมพันธ์เพื่อประสิทธิผลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง
3. การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
4. องค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเล่าชุมชนเพื่อสร้างจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง
5. การพัฒนาเครือข่ายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
6. การพัฒนาศักยภาพสินค้าหัตถกรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผลการศึกษาของแผนการวิจัยจะได้นำเสนอโดยลำดับ คือ

1. ผลการศึกษาของโครงการวิจัยย่อย
2. ผลการศึกษาตามคำถามของแผนงานวิจัย

ดังมีรายละเอียดผลการศึกษาต่อไปนี้

ผลการศึกษาของโครงการวิจัยย่อย

ผลการศึกษาของโครงการวิจัยย่อยแต่ละโครงการ มีผลการศึกษาโดยสังเขป ต่อไปนี้

โครงการที่ 1 การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่ยั่งยืนในการจัดการอัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางอย่างสร้างสรรค์

โครงการนี้ได้ดำเนินการวิจัยได้ผลการศึกษาเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวอย่างมีอัตลักษณ์ของชุมชนจังหวัดลำปาง จำนวน 5 เส้นทาง และ 1 พื้นที่ ได้แก่

เส้นทางการท่องเที่ยวที่ 1 นั่งรถม้าชมเมือง ศูนย์เมืองเซรามิก

เส้นทางการท่องเที่ยวที่ 2 ขึ้นรถไฟไปขี่ช้าง ดูงานช่างฝีมือดาบโบราณ

เส้นทางการท่องเที่ยวที่ 3 ปั่นจักรยานและน้ำวังชมถ้ำ ตมดำน้ำส้มหวาน โป่งข่ามงามตระการตา

เส้นทางการท่องเที่ยวที่ 4 ล่องเรือแพ อาบน้ำแร่ แช่น้ำตก ชมงานสาน(จากไม้ไผ่)

เส้นทางการท่องเที่ยวที่ 5 ไร่โพธิ์วิลล์ เลาะทิวดอย คู่มือรอยก่อนประวัติศาสตร์

และ การท่องเที่ยวบนพื้นที่ อ.แม่ทะ

โดยแต่ละเส้นทางปรากฏมีอัตลักษณ์ชุมชนที่สำคัญ และมีเครือข่ายความร่วมมือที่มีศักยภาพสำหรับที่จะดำเนินการจัดการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องต่อไปได้ ดังต่อไปนี้

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1 นั่งรถม้าชมเมือง คุยเฟื่องเรื่องเซรามิก

การท่องเที่ยวในพื้นที่โดยรอบเขตเทศบาลนครลำปาง ประกอบด้วย อัตลักษณ์ชุมชนที่สำคัญในการท่องเที่ยว ได้แก่

1. **รถม้า** เป็นพาหนะที่โดดเด่นในการท่องเที่ยว
2. **วัดสำคัญ** ในเชิงประวัติศาสตร์ และศิลปกรรมที่โดดเด่น ได้แก่ วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดา-ราม วัดปงสนุก และวัดที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบพม่าจำนวนมากในตัวเมือง เช่น วัดศรีชุม วัดศรีรองเมือง ฯลฯ
3. **สถาปัตยกรรม และสิ่งปลูกสร้าง** ที่เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ และความเป็นของเมืองเก่าในแต่ละช่วงเวลาของเมืองลำปาง ได้แก่ กำแพงเมือง กาดกองต้า บ้านเสานัก สถานีรถไฟสะพานรัฐภา
4. **ผลิตภัณฑ์เซรามิก** และอุตสาหกรรมเซรามิก ได้แก่ ตลาด/ร้าน/โรงงานเซรามิก (หน้าจวนผู้ว่าฯ หน้าโรงเรียนเทศบาล 4 ร้านอินทราเซรามิก และพิพิธภัณฑสถานบตี)
5. **อาหารแนะนำ** ได้แก่ อาหารประเภทเส้น เช่น ก๋วยเตี๋ยวรัฐภา ขนมเส้นป้าบัวศรี ก๋วยเตี๋ยวปูโย่ง ขนมจีนมุกดา ขนมจีนล้านเส้น ก๋วยเตี๋ยวราดหน้าป่าไม้ ข้าวซอยอิสลาม ข้าวซอยบุญยืน ก๋วยจั๊บรถไฟ ใส่อั่วอควิน ข้าวแต่นคุณมณี ข้าวแต่นบุญทวี ฯลฯ และร้านกาแฟสดอีกจำนวนมาก

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 2 ขึ้นรถไฟไปเชียงใหม่ ดูนานช้างฝีมือดาบโบราณ

การท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพเชื่อมโยงเส้นทางจังหวัดลำปาง-ลำพูน-เชียงใหม่ ในขอบเขตพื้นที่ อ.ห้างฉัตร อ.เกาะคา และ อ.เสริมงาม ประกอบด้วย อัตลักษณ์ชุมชนที่สำคัญในการท่องเที่ยว ได้แก่

1. **รถไฟ** เป็นพาหนะที่โดดเด่นในการท่องเที่ยว (เป็นช่วงของเส้นทางรถไฟที่ผ่านจังหวัดที่มีสถานที่สำหรับการท่องเที่ยวทั้งเชิงประวัติศาสตร์ และธรรมชาติที่สวยงาม)
2. **สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ** ได้แก่ อุทยานแห่งชาติขุนตาน ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย ตลาด/หมู่บ้านริมเส้นทางรถไฟ ตลาดทุ่งเกวียน อ.ห้างฉัตร ศูนย์ศิลปาชีพแม่ต้า โป่งน้ำร้อนบ้านใหม่พัฒนา อ.เกาะคา และโป่งน้ำร้อนเสริมงาม อ.เสริมงาม
3. **สถาปัตยกรรม และสิ่งปลูกสร้าง** ที่เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ และความเป็นของเมืองเก่าในแต่ละช่วงเวลาของดินแดนแถบนี้ ได้แก่ อนุสาวรีย์เจ้าพ่อขุนตาน วัดพระธาตุลำปางหลวง วัดไหล่หิน วัดพระธาตุจอมปิง

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 5 ใช้โพรวิลล์ และทิวดอย ดูร่องรอยก่อนประวัติศาสตร์

การท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพเชื่อมโยงเส้นทางจังหวัดลำปาง-พะเยา ในขอบเขตพื้นที่ อ.เมือง แม่เมาะ และ กาว ประกอบด้วย อัตลักษณ์ชุมชนที่สำคัญในการท่องเที่ยว ได้แก่

1. **รถขับเคลื่อนสี่ล้อ (โพรวิลล์)** เป็นความน่าตื่นเต้นสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวแบบแอดเวนเจอร์ เพื่อให้ได้พบกับธรรมชาติที่บุคคลทั่วไปยังเข้าถึงได้ยากและร่องรอยก่อนประวัติศาสตร์
2. **สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ** ได้แก่ ประตูดง(ภาพเขียนสีโบราณ และวัฒนธรรมชนเผ่า) ถ้ำผาไท อ.แม่เมาะ หล่มภูเขียว บ่อสี่เหลี่ยม ถ้ำราชคฤห์ น้ำตกแม่แก้ว หมู่บ้านชาวไทยภูเขา และ พิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์เก่า อ.กาว ฯลฯ
3. **สถาปัตยกรรม และสิ่งปลูกสร้าง** วัดม่อนพญาแช่ วัดพระธาตุเสด็จ จุดชมวิวมแม่เมาะ พิพิธภัณฑ์ถ่านหินลิกไนต์ วัดพระธาตุม่อนทรายนอน วัดจองคำ ฯลฯ
4. **ผลิตภัณฑ์แกะสลักก่องปู้จา** ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ตำบลนาแก อ.กาว
5. **อาหารแนะนำ** ได้แก่ กาแฟชะมดเช็ด หลามปลา ฯลฯ

การท่องเที่ยวบนพื้นที่ อ.แม่ทะ เป็นการท่องเที่ยวในขอบเขตระยะสั้นซึ่งมีความเป็นอัตลักษณ์ชุมชนที่ชัดเจน และมีความสวยงามเฉพาะตน ได้แก่

1. หมู่บ้านหลุก ต.บ้านหลุก ที่มีชื่อเสียงเป็นแหล่งผลิตไม้แกะสลักที่สำคัญของภาคเหนือ
2. วัดน้ำใจ ต.น้ำใจ เป็นวัดโบราณที่มีอุโบสถกลางน้ำ
3. หมู่บ้านสามขา ต.หัวเสือ เป็นหมู่บ้านที่สามารถอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างดีเยี่ยมเป็นตัวอย่างแห่งความสำเร็จที่ชุมชนสามารถคืนผืนป่า และสายน้ำให้แก่ชุมชนได้อย่างยั่งยืน จากความร่วมมือของคนในชุมชนเอง
4. วัดถ้ำพระสบาย ต.แม่ทะ เป็นวัดป่าที่มีความสวยงามร่มรื่น สามารถรองรับการปฏิบัติธรรมให้แก่ประชาชนได้ตลอดปี

โดยมีชุมชนต้นแบบการจัดการอัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางจากความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง 2 แห่ง คือ การจัดการท่องเที่ยวองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงตาล อ.ห้างฉัตร และการจัดการท่องเที่ยว อ.กาว จังหวัดลำปาง ซึ่งองค์ประกอบของภาคีเครือข่ายที่สำคัญ ได้แก่ หน่วยงานราชการที่มีความพร้อมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ประชาชนและผู้นำชุมชน ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาที่มีอยู่ในพื้นที่

โครงการที่ 2 การสร้างสรรค์งานประชาสัมพันธ์เพื่อประสิทธิผลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

จากการวิจัยทำให้ต้องมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมกรับสื่อของนักท่องเที่ยว สื่อประเภทต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และเครือข่ายที่มีอยู่ในจังหวัดลำปาง โครงการนี้ได้พัฒนาความร่วมมือระหว่างเครือข่ายทำให้ต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเภทของสื่อที่เหมาะสมสำหรับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน และมีเครือข่ายที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพในการผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนได้ด้วยตนเอง มีผลการศึกษาวิจัย ต่อไปนี้

จังหวัดลำปาง มีความโดดเด่นของอัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม รวมถึงมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าสนใจมากมาย แต่การจัดทำประชาสัมพันธ์สารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว ยังต้องอาศัยหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวเป็นผู้ผลิต โดยผ่านสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย จากสถานการณ์ในการเผยแพร่สถานที่และกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางที่ได้จากการสำรวจข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางที่ปรากฏผ่านสื่อมวลชน พบว่าสื่อต่างๆ มีการนำเสนอสถานที่และกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ดังต่อไปนี้

หนังสือพิมพ์ เมื่อพิจารณาจากการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง พบว่า หนังสือพิมพ์ในระดับประเทศนิยมลงข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคแม่เมาะและลงข่าวกิจกรรมเซรามิคแฟร์และอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับเซรามิค โดยหนังสือพิมพ์ข่าวสดและหนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีจำนวนการลงข่าวมากกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ

ในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลตรงกับฤดูหนาวซึ่งเป็นช่วงปลายปีหนังสือพิมพ์นิยมลงข่าวการท่องเที่ยวโดยทั่วไปและสภาพอากาศและความหนาวเย็นของอากาศของจังหวัดลำปาง นอกจากนั้นเป็นการลงข่าวเกี่ยวกับวัฒนธรรม วัด และวิถีชีวิต ดังนั้นหนังสือพิมพ์ระดับประเทศจะเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการนำเรื่องราวการท่องเที่ยวของชุมชนจึงเป็นเรื่องที่สามารถนำเสนอเรื่องราวของท้องถิ่นโดยภาคีเครือข่ายได้

สรุปได้ว่าช่องทางและโอกาสของกิจกรรมที่จะมีโอกาสได้ลงข่าวหนังสือพิมพ์ระดับประเทศนั้นยังพอมีโอกาสและจำเป็นอย่างยิ่งว่าชุมชนจะต้องจัดกิจกรรมในช่วงฤดูหนาวโดยดึงสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของลำปางนั้นคือ เซรามิค เข้ามาร่วมด้วยนอกจากนี้ทัศนียภาพของโรงไฟฟ้าแม่เมาะยังเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนใกล้เคียงจะได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวโรงไฟฟ้าแม่เมาะไปด้วย ดังนั้นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวต้องมีจุดเด่นมากพอและ

เกาะกระแสเพื่อให้เป็นข่าวและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวและลงเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ได้ การลงข่าวในหนังสือพิมพ์เป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางอ้อม เพราะเป็นการกระตุ้นและสร้างบรรยากาศให้นักท่องเที่ยวอยากมาเที่ยวมากขึ้น

นิตยสาร

นิตยสารได้นำเสนอเนื้อหาของลำปางมากที่สุดคือ นิตยสาร อสท.และนำเสนอในช่วงก่อนสิ้นปีซึ่งเป็นช่วงก่อนเทศกาลวันหยุดยาวในช่วงเทศกาลปีใหม่ และรองลงมาคือนิตยสาร Voyage ซึ่งตีพิมพ์ตามแนวคิด Slow City ในมุมมองของนักสื่อสารมวลชนประเภทนิตยสารจึงเป็นเรื่องราวของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีจุดขายที่ชัดเจน ในเมื่อลำปางเป็นเมือง Slow city ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวของลำปางให้ชัดเจนและโดดเด่น

เว็บไซต์

เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำปางพบว่าเว็บทั้ง 10 อันดับเว็บท่องเที่ยวและลงเนื้อหาการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางใน 6 อันดับ และมีเนื้อหาในส่วนของแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก กิจกรรมประจำเดือน ร้านอาหาร การเดินทางและแผนที่ข่าวสารการท่องเที่ยว กล่าวโดยสรุปว่าเว็บไซต์ได้ให้ข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยวที่ปักเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ

เมื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง เกี่ยวกับสื่อที่นักท่องเที่ยวใช้ในการหาข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยว และสื่อที่ทำให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศค้นพบข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดลำปาง พบว่า มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์และนิตยสารในอัตราที่น้อยลง แต่การใช้สื่อออนไลน์กลับมีแนวโน้มที่สูงขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมการรับสื่อที่เปลี่ยนแปลงไป และเมื่อนำมาองค์ความรู้ดังกล่าวมาจัดทำเวทีร่วมการสนทนากลุ่มระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มผู้แทนชุมชนจึงเห็นควรพัฒนาสื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง โดยจัดโครงการฝึกอบรมการผลิตสื่อเพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ในหัวข้อ การผลิตสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง เพื่อพัฒนาทักษะการผลิตสื่อให้แก่เยาวชนและประชาชนในเขตจังหวัดลำปาง ให้สามารถเป็นผู้ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เนื้อหาสาระด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง อันจะเป็นการแบ่งเบาภารกิจของหน่วยงานผู้รับผิดชอบและทำให้ข่าวสารแพร่กระจายออกไปอย่างรวดเร็วและตรงกลุ่มเป้าหมาย

ผลการอบรมสร้างองค์ความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ จากการศึกษาพฤติกรรมความพึงพอใจและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเชิงวัฒนธรรมและการเลือกให้สื่อเพื่อค้นหาข้อมูลในการเดินทางมาท่องเที่ยว และการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เนื้อหาการประชาสัมพันธ์จากสื่อประเภทต่างๆที่ได้นำเสนอซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางที่เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน

พบว่า มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์และนิตยสารในอัตราที่น้อยลง แต่การใช้สื่อออนไลน์กลับมีแนวโน้มที่สูงขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมการรับสื่อที่เปลี่ยนแปลงไป คณะผู้วิจัยจึงได้จัดโครงการฝึกอบรมการผลิตสื่อเพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปางขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะการผลิตสื่อให้แก่เยาวชนและประชาชนในเขตจังหวัดลำปาง รวม 60 คน โดยมีวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม คือ เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชน และเพื่อฝึกทักษะในการผลิตสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง โดยเป็นหลักสูตรระยะสั้นรวม 20 ชั่วโมง กิจกรรมประกอบด้วย การบรรยาย การยกตัวอย่างประกอบ และการฝึกทักษะด้วยการลงมือปฏิบัติจริง มีเนื้อหา ดังนี้

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเขียนเพื่อการสื่อสาร การเขียนเรื่องราว เทคนิคการเล่าเรื่องจากภาพ
2. การใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เพื่อการประชาสัมพันธ์ การสร้างและการใช้งาน Face book ได้แก่ การสร้าง Profile, Page และ Group การสร้างและการใช้งาน You tube การสร้างและใช้งาน Weblog การใช้งานเชื่อมต่อ Face book และ You tube และ Weblog
3. การใช้ภาพเพื่อสื่อความหมาย เทคนิคการเลือกใช้ภาพเพื่อการประชาสัมพันธ์ เทคนิคการถ่ายภาพด้วยกล้องดิจิทัลและสมาร์ทโฟน และเทคนิคการตกแต่งภาพให้สวยงาม

ผลการอบรมสร้างองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายร่วมมือส่งเสริมการท่องเที่ยว จากกิจกรรมการฝึกอบรมในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายประชาสัมพันธ์ ภายใต้ชื่อกลุ่ม Tourlampang ทางสื่อ Facebook ปัจจุบันมีสมาชิกรวม 86 คน (ณ วันที่ 6 กันยายน 2556) โดยจัดทำฐานข้อมูลของเครือข่ายจำนวน 59 คน ครอบคลุม 8 อำเภอ รวมถึงองค์กรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 17 องค์กร

มีกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วย การโพสต์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในพื้นที่ของสมาชิก การเชิญชวนเพื่อนของสมาชิกให้เข้ามาในกลุ่มเพื่อขยายสมาชิกให้ได้มากที่สุด

โครงการที่ 3 การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

การศึกษาระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่จังหวัดลำปาง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ครอบคลุมทั้ง 13 อำเภอ อำเภอละ 30 คน โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนำมาจัดทำกรรงระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง เมื่อแล้วเสร็จได้นำเสนอร่างฯ นี้ ต่อคณะผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย นักวิชาการทางด้านนิติศาสตร์ และนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว จำนวน 20 คน ได้เป็นระเบียบจังหวัดลำปางว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ที่เป็นไปตามความคิดเห็นของผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และประชาชนจังหวัดลำปาง และข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องแล้ว

ระเบียบจังหวัดลำปางว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ประกอบด้วยสาระสำคัญ 12 หมวด ได้แก่

- 1) บททั่วไป
- 2) การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
- 3) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- 4) การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- 5) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 6) การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว
- 7) การจัดบริการที่พัก
- 8) การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว
- 9) การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว
- 10) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
- 11) การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว
- 12) การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว

ดังมีรายละเอียดระเบียบจังหวัดลำปางว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ทั้ง 12 หมวด ในภาคผนวก

โครงการที่ 4 องค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเล่าชุมชนเพื่อสร้างจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง

จากผลการศึกษา พบว่าบนเส้นทาง 4 กลุ่มพื้นที่เส้นทางโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ได้มีการคัดกรองตำนานเรื่องเล่าบนแต่ละเส้นทาง 4 เรื่องหลัก ดังนี้

1. บนเส้นทางเชียงใหม่-ลำปาง ประกอบด้วย อำเภอห้างฉัตร อำเภอเกาะคา และอำเภอแม่ทะ เรื่องเล่าที่ได้รับการคัดกรอง คือ ตำนานวัดพระธาตุลำปางหลวง ซึ่งตำนานของวัดพระธาตุลำปางหลวงนี้มีความเป็นอัตลักษณ์สัมพันธ์กับตำนานเมืองว่าพระพุทธองค์ได้เสด็จมายัง ณ ที่แห่งนี้ ตำนานวีรบุรุษของเมือง (หนานทิพย์ช้าง) และเชื่อมโยงกับตำนานพระแก้วมรกตตอนเต้า ตำนานพระนางจามเทวี เพื่อยกย่องเชิดชูวีรสตรี ซึ่งกลายเป็นตำนานเล่าขานสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน เส้นทางท่องเที่ยวลำปาง-เชียงใหม่ มีสถานที่ที่เป็นจุดเด่น-จุดขายสำหรับนักท่องเที่ยว โดยนำตำนานเรื่องเล่าขานมาสร้างจุดแข็งส่งเสริมความโดดเด่นให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและน่าจดจำ โดยชุมชนเสนอแผนที่การท่องเที่ยวพร้อมงานประเพณีที่จัดขึ้นประจำปี

2. บนเส้นทางลำปาง-กรุงเทพฯ ประกอบด้วย อำเภอสบปราบ อำเภอเถิน อำเภอเสริมงาม และอำเภอแม่พริก เรื่องเล่าที่ได้รับการคัดกรอง คือ ตำนานวัดพระธาตุสามเส้า ได้แก่ วัดเวียง วัดอุมลอง และวัดดอยป่าตาล ซึ่งสัมพันธ์เชื่อมโยงกับพุทธตำนาน โดยชุมชนเสนอแผนที่การท่องเที่ยวพร้อมงานประเพณีที่จัดขึ้นประจำปี

3. บนเส้นทางลำปาง-เชียงราย (เวียงป่าเป้า) ประกอบด้วย อำเภอแจ้ห่ม อำเภอเมืองปาน และ อำเภอวังเหนือ เรื่องเล่าที่ได้รับการคัดกรอง คือ ตำนานวัดอักษิ์โขชัยคีรี สัมพันธ์กับพุทธตำนาน และที่ตั้งของ อำเภอแจ้ห่ม แต่เดิมเป็นเมืองล่มสลายที่ “เวียงหนองล่อง” ซึ่งตามตำนานเป็นที่ตั้งของอาณาจักรโยนกนาคร ที่มีเรื่องเล่าเกี่ยวพันกับปลาไหลเผือก เป็นที่มาของเมืองล่มสลาย สอดคล้องกับเวียงหนองล่องที่แม่จัน จังหวัดเชียงราย ข้อสันนิษฐานว่าชนชาติดั้งเดิมนั้นมาจากบริเวณเดียวกัน ซึ่งเมื่อ 1,500 ปีก่อนเกิดเหตุ แผ่นดินไหวที่บริเวณดังกล่าว เมืองล่มสลายไปกลายเป็นตำนานเล่าขานที่มีลักษณะเค้าโครงเรื่องราวและตัวละครใกล้เคียงกัน ในพื้นที่อำเภอแจ้ห่ม ชุมชนได้เสนอแผนที่การท่องเที่ยวพร้อมงานประเพณีที่จัดขึ้น ประจำปี

4. บนเส้นทางลำปาง-พะเยา ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอแม่เมาะ และอำเภอเกาะวาว เรื่องที่ได้รับการคัดกรอง คือ ตำนานวัดม่อนทรายนอน เชื่อมโยงกับพุทธตำนานและประเพณีการถวายตุ๊ก ขาววา สัมพันธ์กับค่านิยมเรื่องความเชื่อในมหัศจรรย์ภูตผีของตำนานพระนางสัปะเกศ เกิดเป็นประเพณีท้องถิ่น ที่ถือปฏิบัติกันเป็นประจำทุกปี ชุมชนได้เสนอแผนที่การท่องเที่ยวพร้อมงานประเพณีที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

โครงการที่ 5 การพัฒนาเครือข่ายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันด้านทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาความสามารถ และศักยภาพของหน่วยงานและสถานศึกษา จังหวัดลำปางในการผลิตกำลังคนเข้าสู่องค์การธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง เพื่อพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง และเพื่อสร้างข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ให้แก่องค์การธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ใช้วิธีดำเนินการทั้งโดยการ วิเคราะห์เอกสาร การใช้แบบสำรวจ การสัมมนาร่วมกันระหว่างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว และการ ฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ผู้ประกอบการและพนักงานในธุรกิจอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ซึ่งได้จัดจำแนกธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง เป็น 6 กลุ่ม คือ การขนส่ง ร้านอาหาร/ภัตตาคาร ที่พัก/โรงแรม/เกสต์-เฮาส์ สถานที่ท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึก และ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวและงานบริการด้านการท่องเที่ยว ผลการศึกษามีโดยสังเขปต่อไปนี้

1. สถานการณ์ปัจจุบันด้านทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

ในด้านของปริมาณของทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ในธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัด ลำปาง ทั้ง 6 กลุ่ม ปัจจุบัน พบว่าเป็นมีจำนวนน้อย แต่ทุกธุรกิจ ระบุว่ามีความเพียงพอสำหรับการดำเนิน กิจกรรมในปัจจุบันแล้ว คิดเป็น ร้อยละ 80 – 100 และหากแนวโน้มของการท่องเที่ยวมีมากขึ้นก็จะสามารถ จัดหากำลังคนเพิ่มมากขึ้นได้ (ในลักษณะที่เจ้าของหรือผู้ประกอบการไม่ให้ความเชื่อถือกับการเพิ่มจำนวน นักท่องเที่ยวมากกว่า หรือเชื่อว่าการเพิ่มของนักท่องเที่ยวจะเป็นไปอย่างช้าๆ ซึ่งจะสามารถจัดหาพนักงาน เพิ่มขึ้นได้ทัน) ความต้องการทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงมีไม่มาก และธุรกิจ ส่วนใหญ่ต้องการบุคลากรโดยไม่จำกัดคุณสมบัติ แต่ต้องการบุคคลที่มีคุณสมบัติเฉพาะในงานของธุรกิจนั้นๆ

อาทิ ต้องการผู้ที่มีความสามารถด้านทำกาแฟ เครื่องดื่มและการปรุงอาหาร ต้องการผู้จัดการร้านอาหาร พนักงานขายสินค้าหน้าร้าน พนักงานเคาน์เตอร์ หัวหน้าช่าง ช่างไฟ ช่างเทคนิค พนักงานบัญชี แม่บ้าน พนักงานซักรีด หรือ พนักงานทำความสะอาด เป็นต้น ผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจในอนาคตหรือผู้ประกอบการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางที่มีความต้องการพนักงานเพิ่ม ส่วนใหญ่เป็นพนักงานที่มีคุณสมบัติ หรือคุณสมบัติที่สูงมากนัก (สอดคล้องกับจำนวนนักศึกษาในสาขาวิชาการท่องเที่ยวที่มีไม่เต็มจำนวนตามการรับสมัครของสถาบันอุดมศึกษา) เช่น ในธุรกิจด้านที่พัก ต้องการผู้ที่มีคุณสมบัติตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือไม่จำกัดวุฒิ และตำแหน่งที่ต้องการ ได้แก่ ผู้จัดการร้านอาหาร พนักงานเคาน์เตอร์ หัวหน้าช่าง ช่างไฟ ช่างเทคนิค พนักงานบัญชีแม่บ้าน พนักงานซักรีด และ พนักงานทำความสะอาด

ระดับความรู้ความสามารถของผู้ประกอบการ ส่วนใหญ่จะระบุว่า ตนเองมีความรู้ความสามารถในงานของตนอยู่แล้ว แต่หากมีการอบรมโดยภาครัฐ (ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย) ยกเว้น เจ้าของ/ผู้ประกอบการธุรกิจการขนส่ง และบริการนำเที่ยวไม่แสดงความจำนงที่จะเข้ารับการอบรมในเรื่องใดๆ และโดยส่วนใหญ่ของผู้ที่ไม่ระบุว่าเข้ารับการอบรมโดยให้เหตุผลสำคัญ คือ การอบรมมักจะทำในช่วงเวลาการทำงานไม่สามารถปลีกเวลาไปได้ ซึ่งเป็นควรรณไม่มีเวลาแน่นอน ธุรกิจเป็นเจ้าของคนเดียวไม่มีพนักงานไม่สามารถปลีกเวลามาเข้ารับการอบรมได้ ร้านอาหารได้รับความรู้จากแฟรนไชส์แล้ว มีความชำนาญ/ประสบการณ์มากเพียงพอแล้ว และยังไม่มีการอบรมใดๆ ที่ตรงกับความต้องการ สำหรับธุรกิจในอนาคตหรือผู้ประกอบการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางที่มีพนักงานเป็นจำนวนมาก คือ ธุรกิจที่เกี่ยวกับ ที่พัก/โรงแรม/เกสต์เฮาส์ และสถานที่ท่องเที่ยว ได้แสดงความจำนงที่ต้องการจะให้พนักงานได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเรื่อง การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การจัดการธุรกิจบริการตามมาตรฐานโรงแรม การทำงานเป็นทีม การสร้างความร่วมมือในองค์กร และความสามารถในการให้บริการ สำหรับธุรกิจส่วนใหญ่ที่มีขนาดเล็กมีการดำเนินงานโดยผู้เป็นเจ้าของ หรือบุคคลในครอบครัว หรือมีพนักงานจำนวนน้อยไม่ยินดีที่จะให้พนักงานเข้ารับการอบรม โดยมีเหตุผลสำคัญ คือเจ้าของดำเนินการเองไม่มีพนักงานบริการในธุรกิจ พนักงานในธุรกิจมีประสบการณ์สำหรับการปฏิบัติงานมากแล้ว เจ้าของธุรกิจสามารถอบรมให้แก่พนักงานได้เอง และธุรกิจจะรับเฉพาะพนักงานที่มีความสามารถแล้วไม่จำเป็นต้องเข้ารับการอบรมอีก

ดังนั้น ความต้องการหรือความสามารถที่จะเข้ารับการอบรมของผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงระบุว่าไม่สามารถเข้าอบรมได้เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องกำลังคนในการทำงานที่มีเจ้าของทำงานคนเดียว หรือมีพนักงานเป็นจำนวนน้อย ในขณะที่ธุรกิจขนาดกลาง-ใหญ่ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเช่น โรงแรมขนาดใหญ่สามารถรับนักท่องเที่ยวได้ระหว่าง 100 – 500 คน มีเพียง 1 – 2 แห่ง แต่ละแห่งก็มีการอบรมให้แก่พนักงานของตนเองเพื่อให้มีความสามารถหรือทักษะตามที่เป็นมาตรฐานของตนเองอยู่แล้วเช่นกัน กลุ่มธุรกิจส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะให้มีการณรงค์ให้ประชาชนลำปางมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น

ในทางตรงกันข้ามชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว มีความตื่นตัว และต้องการให้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน โดยต้องการให้มีการจัดการอบรม/ให้ความรู้/จัดการทัศนศึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการท่องเที่ยวได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการท่องเที่ยว ในเรื่องต่อไปนี้เป็น

- 1) การบริหารจัดการ เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์ประกอบในการจัดการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง
- 2) การบริหารจัดการให้แก่บุคคลที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือผู้ที่ประสงค์จะเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ
- 3) ศิลปการนำเที่ยว การให้บริการ และการต้อนรับนักท่องเที่ยว
- 4) ความรู้สำหรับผู้ประกอบการและพนักงานในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่พัก และร้านอาหาร
- 5) การสร้างอัตลักษณ์/แบรนด์ให้กับชุมชน โดยผู้นำ ผู้ประกอบการ และผู้แทนชุมชน
- 6) การพัฒนาระดับสินค้าหัตถกรรมให้มีอัตลักษณ์/แบรนด์สินค้าชุมชน เพื่อส่งเสริมการตลาด
- 7) การพัฒนามัคคุเทศก์ชุมชน ให้มีทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริง เพื่อแก้ไขจุดอ่อนที่สำคัญ คือ การขาดแคลนมัคคุเทศก์ในพื้นที่ หรือมัคคุเทศก์ไม่สามารถมาปฏิบัติงานในพื้นที่ได้ และทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีความกล้าแสดงออก
- 8) การจัดการโฮมสเตย์
- 9) การพัฒนา/ยกระดับคุณภาพอาหาร ที่นอกจากจะต้องจัดทำให้มีความสะอาดสวยงามมีคุณค่าทางโภชนาการที่ดีแล้ว ควรจะศึกษาจัดทำให้มีเรื่องเล่า และความเป็นมาที่น่าประทับใจ
- 10) การบริการ อย่างมีคุณภาพ สามารถสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว ที่นอกเหนือจากการให้บริการโดยพนักงานแล้ว ในภาพรวมควรได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้ร่วมกันแสดงความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวด้วย
- 11) การถ่ายภาพ เพื่อการสนับสนุนส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่สามารถดำเนินการได้โดยประชาชนในชุมชน และนำเข้าสู่การเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตได้ด้วยตนเอง
- 12) การเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเล่าชุมชน ในแต่ละชุมชนมีเรื่องเล่าที่ควรให้คนในชุมชนได้มีการรับรู้เรื่องของตัวเองโดยทั่วถึง เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ตนเอง และเป็นเสน่ห์แก่นักท่องเที่ยวที่ได้รับฟังเรื่องเล่าที่มีน่าประทับใจ
- 13) การแสดงพื้นบ้าน เป็นส่วนประกอบสำคัญในกิจกรรมที่จะได้จัดต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ควรได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนในทุกเพศวัย เช่นเดียวกับเรื่องเล่าชุมชนที่นอกจากจะสร้างความภาคภูมิใจให้ชุมชนโดยตรงแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

- 14) การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ เป็นการอบรมที่สำคัญสำหรับบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงสารสนเทศทางการท่องเที่ยวได้มากที่สุด และสะดวกที่สุดในทุกๆ ช่องทาง

2. ศักยภาพของหน่วยงานและสถานศึกษาจังหวัดลำปางในการผลิตกำลังคนเข้าสู่องค์การธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

ผลการวิจัยพบว่าจังหวัดลำปางมีหน่วยงานและสถานศึกษาที่มีหน้าที่หลักในการพัฒนา และผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นกำลังในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งในระดับประกาศนียบัตร และปริญญาบัตรด้านการท่องเที่ยว และที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทุกสถาบันมีศักยภาพในการผลิตได้มากกว่าความต้องการของประชาชน จากสถิติจำนวนนักศึกษาในปัจจุบันของทุกสถาบันมีจำนวนน้อยกว่าความสามารถในการรับได้ของสถาบันทุกแห่ง ยกเว้นในสาขาวิชาการอาหารและโรงแรมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปางที่มีจำนวนนักศึกษาเต็มตามจำนวนที่สถาบันสามารถรับได้ หลักสูตรการศึกษาของสถาบันการศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดลำปาง มีดังต่อไปนี้

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ใช้หลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษา มี 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว และสาขาวิชาการโรงแรมและบริการ ดำเนินการโดยสถาบันการศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพเกาะคา วิทยาลัยการอาชีพเถิน วิทยาลัยลำปางและเทคโนโลยี และวิทยาลัยลำปางพาณิชยการ และเทคโนโลยี

สำหรับสถาบันที่มีการเปิดสอนหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีอยู่ใน 2 สถาบัน คือ

1. วิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง มีหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาคหกรรมเพื่อการโรงแรม
2. วิทยาลัยสารพัดช่างลำปาง มีหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการอาหาร

หลักสูตรระดับปริญญาตรี มีการดำเนินงานโดยสถาบันอุดมศึกษา 6 แห่ง และเป็นการจัดการศึกษา เฉพาะระดับปริญญาตรี ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (รม.ลป.)
เปิดสอนหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (รภ.ลป.)
เปิดสอนหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
3. วิทยาลัยอินเทอร์เน็ต (IT)
เปิดสอนหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว

4. มหาวิทยาลัยเนชั่น (ม.นช.)
เปิดสอนหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว และโรงแรม
5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง (มธ.ลป.)
เปิดสอนหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการ วิชาเอกการท่องเที่ยว
6. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์ลำปาง (รภ.สด.)
เปิดสอนหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมอาหารและบริการ

หลักสูตรฝึกอบรม มี 1 สถาบัน ที่พัฒนาทักษะฝีมือในด้านที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยตรงคือ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานเขต 10 ลำปาง แต่ทั้งนี้การจัดการอบรมจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณประจำปีตามนโยบายจากส่วนกลาง

3. หลักสูตรที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

การวิจัยนี้ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ด้วยความร่วมมือจากเครือข่ายด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในจังหวัดลำปาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากสถาบันการศึกษาจังหวัดลำปาง ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม และผู้แทนจากชุมชน ทำให้ได้หลักสูตรที่ประกอบด้วยองค์ความรู้ที่ครอบคลุมองค์ความรู้ที่เป็นภาพรวมเกี่ยวกับการจัดการในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และองค์ความรู้ที่เป็นลักษณะเฉพาะของจังหวัดลำปาง แบ่งเป็น 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้ประกอบการ ระยะเวลา 2 วัน และหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับพนักงานระยะเวลา 3 วัน ได้มีการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมทั้งสองหลักสูตรกับผู้ประกอบการและพนักงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดแล้ว พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมได้ทำการประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบของหลักสูตร (เนื้อหา วัตถุประสงค์ หัวข้อเรื่อง และวิทยากรผู้บรรยาย) ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังมีรายละเอียดหลักสูตรฝึกอบรมในภาคผนวก

4. นโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แก่องค์การธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

อันเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางทั้ง 6 กลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก กับความต้องการของชุมชนและเครือข่ายในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชนโดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นอกเหนือไปจากการศึกษาในหลักสูตรการศึกษาระดับประกาศนียบัตร และระดับปริญญาบัตร นำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ดังนี้

1. การส่งเสริมให้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยหลักสูตรที่สามารถศึกษาได้ด้วยตนเองส่วนหนึ่ง และมีการฝึกทักษะปฏิบัติในเรื่องเฉพาะด้านของธุรกิจแต่ละประเภทอีกส่วนหนึ่งด้วย
2. การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แบ่งเป็น 2 ระดับ องค์กรเครือข่ายระดับจังหวัด และองค์กรเครือข่ายระดับชุมชน
3. การจัดตั้งหน่วยงานกลางทำหน้าที่ศูนย์สารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน

โครงการที่ 6 การพัฒนาศักยภาพสินค้าหัตถกรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง สู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โครงการนี้มุ่งหวังที่จะดำเนินการการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมชุมชนลำปางให้มีความหมายและคุณค่าทางวัฒนธรรม เพื่อรองรับกระแสการเติบโตการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จากนักท่องเที่ยวปัจจุบันที่ชื่นชอบการเดินทางแสวงหาความรู้ ประสบการณ์เพื่อทำความเข้าใจในวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น คือปัจจัยหนึ่งที่จะพัฒนามูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงพาณิชย์และเสริมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนตลอดไป การวิจัยนี้เลือกทดลองพัฒนาสินค้าหัตถกรรมของที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนบนเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

จากผลการศึกษาพบว่า ในแต่เดิมนั้นมีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนในแต่ละอำเภอทั้ง 13 อำเภอ ของจังหวัดลำปาง มีดังนี้

1. อำเภอเมือง ลำปาง	มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตรวม	61 กลุ่ม
2. อำเภอแม่เมาะ	มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตรวม	10 กลุ่ม
3. อำเภอเกาะคา	มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตรวม	27 กลุ่ม
4. อำเภอเสริมงาม	มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตรวม	12 กลุ่ม
5. อำเภองาว	มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตรวม	12 กลุ่ม
6. อำเภอแจ้ห่ม	มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตรวม	7 กลุ่ม
7. อำเภอวังเหนือ	มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตรวม	13 กลุ่ม
8. อำเภอเถิน	มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตรวม	9 กลุ่ม
9. อำเภอแม่พริก	มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิต	5 กลุ่ม
10. อำเภอแม่ทะ	มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตรวม	26 กลุ่ม
11. อำเภอสบปราบ	มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตรวม	11 กลุ่ม
12. อำเภอห้างฉัตร	มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตรวม	16 กลุ่ม
13. อำเภอเมืองปาน	มีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตรวม	6 กลุ่ม

เมื่อพิจารณาจากรูปแบบสินค้า คุณภาพสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่าย และตลาดรองรับในปัจจุบัน จากกลุ่มผลิตภัณฑ์ดังกล่าว พบว่า สินค้าหัตถกรรมชุมชนที่มีศักยภาพรองรับการท่องเที่ยว ในแต่ละเส้นทางการท่องเที่ยว มีความเป็นไปได้ดังนี้

เส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่ม 1 เชียงใหม่-ลำปาง ซึ่งประกอบด้วย อำเภอเกาะคา อำเภอห้างฉัตร อำเภอแม่ทะ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋น กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเซรามิก กลุ่มผลิตภัณฑ์จากกะลา กลุ่มผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลัก และกลุ่มผลิตภัณฑ์มีดดาบ

เส้นทางการท่องเที่ยวพื้นที่กลุ่ม 2 บนเส้นทางลำปาง-กรุงเทพฯ ซึ่งประกอบด้วย อำเภอสบปราบ อำเภอเสริมงาม อำเภอเถินและอำเภอแม่พริก กลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพรองรับการท่องเที่ยวได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากโป่งข่าม และกลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวแต๋น

เส้นทางการท่องเที่ยวพื้นที่กลุ่ม 3 บนเส้นทางลำปาง-เชียงราย ซึ่งประกอบด้วย อำเภอแจ้ห่ม อำเภอเมืองปาน อำเภอวังเหนือ กลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพรองรับการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มผ้าถักโครเชต์ กลุ่มเครื่องประดับจากเมล็ดมะค่า

เส้นทางการท่องเที่ยวพื้นที่กลุ่ม 4 บนเส้นทางลำปาง-พะเยา ซึ่งประกอบด้วยอำเภอเมือง อำเภอแม่เมาะ และอำเภอกวาง สินค้าที่มีศักยภาพรองรับการท่องเที่ยวได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเซรามิก, กลุ่มผลิตภัณฑ์จากไม้แกะสลักและกลุ่มผลิตภัณฑ์จากหนังวัว

สินค้าหัตถกรรมในจังหวัดลำปางมีความแตกต่างหลากหลายและมีลักษณะเฉพาะที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ในแต่ละท้องที่ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ตามวิถีชุมชน สำหรับสินค้าหัตถกรรมชุมชนที่จะพัฒนาเป็นต้นแบบสินค้าเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง นั้นจากการจัดสนทนา กลุ่มระหว่างนักวิจัยและกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหัตถกรรมในพื้นที่เป้าหมายเห็นว่าควรสร้างเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์โดยใช้วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา และประเพณีนิยมนานาของจังหวัดลำปาง มาผสานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบบนเส้นทางการท่องเที่ยวใน 4 พื้นที่ได้ดำเนินการพัฒนาสินค้า ดังนี้

1. กลุ่มตีมีดบ้านข้ามแดง สามารถพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าได้โดยการใช้ลักษณะของวงข้างมาผสานขึ้นรูปมีดเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากข้างเป็นสัตว์พื้นถิ่นและเป็นที่ยึดของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมชมศูนย์ข้างลำปาง
2. กลุ่มผู้ผลิตกลองปู่จา(เล็ก) เนื่องจากกลองปู่จา เป็นสัญลักษณ์ตามความเชื่อในทางประเพณีศาสนา ซึ่งในการพัฒนาเพื่อเป็นสินค้าที่ระลึกได้นำลักษณะของกาแล อันเป็นเอกลักษณ์ของบ้านเรือนชาวล้านนาเข้ามาใช้เป็นองค์ประกอบของตัวกลอง

3. กลุ่มผู้ผลิตพาน โตกสานด้วยไม้ไผ่ ใช้การพัฒนาจากความสำเร็จทางศาสนาในเรื่องขันห้าเข้ามา ขึ้นรูปตัวผลิตภัณฑ์และปรับการใช้สีพื้นเป็นสีทองตามลักษณะพานและขันโตกในสมัยโบราณที่นิยมเขียนลวดลายประกอบด้วยสีทอง
4. กลุ่มผู้ผลิตโป่งข่าม ใช้การพัฒนาด้วยการปรับเปลี่ยนลักษณะสินค้าที่มีผลิตในรูปแบบของแหวน มาเป็นสร้อยคอถักขึ้นรูปด้วยลายกันหอยตามความเชื่อในทางศาสนาซึ่งเป็นของสูงสอดคล้องกับความเชื่อในเรื่องของโป่งข่ามที่เล่าสืบต่อกันมาและนำมาประดับกับเมล็ดมะค่าเนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์มีลักษณะเฉพาะอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดลำปาง

ผลจากแนวคิดในการพัฒนาสินค้าต้นแบบผนวกกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ส่วนประสมด้านการตลาดของสินค้าหัตถกรรมเพื่อคาดการณ์ถึงผลลัพธ์ของการพัฒนาสินค้าต้นแบบในโครงการวิจัยในการที่จะเสริมสร้างการขยายตัวด้านการจับจ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางอันเป็นผลมาจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่า

1. ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ สำหรับสินค้าหัตถกรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางพบว่าสินค้าหัตถกรรมในกลุ่มระดับ 4-5 ดาว รูปแบบสินค้าส่วนมากมีการพัฒนาอยู่เสมอรวมถึงมีการออกแบบตามคำสั่งซื้อของลูกค้า สินค้ามีตราชื่อเป็นของตนเองและมีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยดึงดูดใจนักท่องเที่ยว สำหรับสินค้าในระดับ 2-3 ดาว การพัฒนาสินค้ายังคงเป็นไปตามทักษะความชำนาญเดิมของผู้นำกลุ่ม ดังนั้นผลจากการดำเนินงานวิจัยเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ด้วยการออกแบบภายใต้การสร้างเอกลักษณ์แต่ยังคงอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จะสามารถรองรับความต้องการนักท่องเที่ยวได้ในอนาคต

2. ด้านราคาผลิตภัณฑ์ กลุ่มผู้ผลิตส่วนใหญ่ได้กำหนดราคาสินค้าต้นทุนแต่อย่างไรก็ตามในกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะสินค้าคล้ายกันจะกำหนดราคาให้ใกล้เคียงหรือต่ำกว่าผู้ผลิตรายอื่นเล็กน้อย

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย กลุ่มผู้ผลิตสินค้าระดับ 4-5 ดาว ใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางและมีสถานที่จัดจำหน่ายเป็นของตนเองนอกจากนี้ยังนำสินค้าไปร่วมออกร้านแสดงสินค้า ซึ่งจัดในระดับจังหวัดและระดับประเทศเพื่อเป็นสื่อกลางในการติดต่อกับลูกค้าโดยตรง กลุ่มผู้ผลิตระดับ 2-3 ดาวช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าส่วนใหญ่จะนำสินค้าไปฝากขายที่ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับอำเภอ หรือนำไปฝากขายที่ร้านขายของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวในจังหวัด รวมถึงนำสินค้าไปออกร้านแสดงสินค้าซึ่งจัดในระดับจังหวัดและระดับประเทศ

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ใช้การออกร้านแสดงสินค้าเป็นช่องทางส่งเสริมการตลาด อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้ผลิตบางกลุ่มใช้การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการมีป้ายโฆษณาในจุดผ่านที่สำคัญของจังหวัด

ผลการศึกษาตามคำถามของแผนงานวิจัย

จากผลการวิจัยของโครงการวิจัยร่วมแผนงานวิจัยทั้ง 6 โครงการ นำมาสู่คำตอบสำหรับแผนงานวิจัย โดยลำดับ ดังต่อไปนี้

1. อัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปางที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ คืออะไรบ้าง

อัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปางที่สำคัญที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ผู้นำทางการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน และชุมชนจังหวัดลำปาง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ **อัตลักษณ์ชุมชนทางด้านวัฒนธรรม และทางด้านธรรมชาติ** ดังตัวอย่างอัตลักษณ์ชุมชนสำคัญส่งเสริมการท่องเที่ยวในทุกๆ เส้นทางของการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ต่อไปนี้

อัตลักษณ์ชุมชนบนเส้นทางทางการท่องเที่ยวชุมชนโดยรอบเขตเทศบาลนครลำปาง มีอัตลักษณ์ชุมชนที่สำคัญในการท่องเที่ยว ได้แก่ **รถม้า วัดที่มีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์** และศิลปกรรมที่โดดเด่น ได้แก่ **วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม วัดปงสนุก และวัดที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบพม่าจำนวนมากในตัวเมือง** เช่น **วัดศรีชุม วัดศรีรองเมือง ฯลฯ สถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง** ที่เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ และความเป็นของเมืองเก่าในแต่ละช่วงเวลาของเมืองลำปาง ได้แก่ **กำแพงเมือง กาดกองต้า บ้านเสานัก สถานีรถไฟ สะพานรัชฎาผลิตภัณฑ์เซรามิก และอุตสาหกรรมเซรามิก อาหารที่มีความโดดเด่น** ได้แก่ **อาหารประเภทเส้น** เช่น **ก๋วยเตี๋ยว ขนมจีนมุกดา ข้าวซอยอิสลาม ใส่อั่ว ข้าวแต่นคุณมณี และกาแฟสด**

อัตลักษณ์ชุมชนบนเส้นทางทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเส้นทางจังหวัดลำปาง-ลำพูน-เชียงใหม่ ได้แก่ **พื้นที่ อ.ห้างฉัตร อ.เกาะคา และ อ.เสริมงาม** มีอัตลักษณ์ชุมชนที่สำคัญในการท่องเที่ยว ได้แก่ **อุทยานแห่งชาติขุนตาน ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย ตลาด/หมู่บ้านริมเส้นทางรถไฟ ตลาดทุ่งเกวียน อ.ห้างฉัตร ศูนย์ศิลปาชีพแม่ต๋ำ โป่งน้ำร้อนของ อ.เกาะคา และอ.เสริมงาม สถาปัตยกรรม และสิ่งปลูกสร้าง** แสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และความเป็นเมืองเก่า ได้แก่ **อนุสาวรีย์เจ้าพ่อขุนตาน วัดพระธาตุลำปางหลวง วัดไหล่หิน วัดพระธาตุจอมปิง ผลิตภัณฑ์ดาบโบราณ และแหล่งรวมหัตถอุตสาหกรรม** ได้แก่ **ศูนย์การเรียนรู้การตีดาบ อบต. เวียงตาล ศูนย์รวมผลิตภัณฑ์กะลาตีไชน์ อ.ห้างฉัตร**

อัตลักษณ์ชุมชนบนเส้นทางทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเส้นทางจังหวัดลำปาง-ตาก-สุโขทัย-อุตรดิตถ์ ในขอบเขตพื้นที่ **อ.สบปราบ เถินและแม่พริก** มีอัตลักษณ์ชุมชนที่สำคัญในการท่องเที่ยว ได้แก่ **อุทยานแห่งชาติดอยจาง อุทยานประวัติศาสตร์ต๋นบุญนาयाง (วัดพระบุญไ้ตั้งย่าง:วัดนายาง-ร้าง) น้ำตกแม่วะ ดอยผาแดง ถ้ำหีบธรรม ถ้ำยาคำและจุดชมวิวดอยแพะดอยครั้ง ดอยปากท่า (ถ้ำเจดีย์ ถ้ำช้าง ถ้ำกบแก้ว ถ้ำจาว ถ้ำอั่ว ถ้ำผ้าไหมผ้าแพร์) ถ้ำน้ำผาผางาม สถาปัตยกรรม และสิ่งปลูกสร้าง** ได้แก่ **หมู่บ้านเมืองเถินโบราณ วัดเวียง วัดอุมลอง และวัดดอยตาล หัตถกรรม**

สำคัญ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์โป่งข่าม บ้านนาบ้านไร่ อบต.แม่ถอด อาหารสำคัญ ได้แก่ ข้าวแต่น (น้ำส้มเกลี้ยง) เห็ดถอบ ส้มเกลี้ยง และผลไม้ตามฤดูกาล

อัตลักษณ์ชุมชนที่สำคัญเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงเส้นทางจังหวัดลำปาง-พะเยา และลำปาง-เชียงใหม่ ในเขตพื้นที่ อ.เมือง แจ้ห่ม เมืองปาน และวังเหนือ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ ได้แก่ เชื่อนกิวลม อ.เมือง อ่างเก็บน้ำและหมู่บ้านปลา บ้านสา อ.แจ้ห่ม วัดผาแดงหลวง อ.แจ้ห่ม อุทยาน- แห่งชาติแจ้ซ้อน ศูนย์ศิลปะาชีพุงจี่ วัดแจ้ซ้อนหลวง วัดบ้านขาม อ.เมืองปาน วัดสบสิ้น วัดพระเกิด (ตำนานที่เกิดแห่งพระเจ้าห้าพระองค์) อ.วังเหนือ **สถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้าง** ได้แก่ วัดอักษะชัยคีรี วัดเฉลิมพระเกียรติ อ.แจ้ห่ม **ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานจากไม้ไผ่** บ้านแจ้ซ้อน อ.เมืองปาน บ้านสา อ.แจ้ห่ม และบ้านทุ่งฝูง ต.ร่องเคาะ อ.วังเหนือ **อาหารแนะนำ** ได้แก่ กว๊วยเดี่ยวไก่เมือง ผลิตภัณฑ์จากปลา สับปะรด ฯลฯ

อัตลักษณ์ชุมชนที่สำคัญบนเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงเส้นทางจังหวัดลำปาง-พะเยา ในขอบเขตพื้นที่ อ.เมือง แม่เมาะ และ งาว มีจุดเด่นเป็นการท่องเที่ยวแบบแอดเวนเจอร์ มีทั้งธรรมชาติและหลักฐานยุคประวัติศาสตร์ และก่อนประวัติศาสตร์ ได้แก่ ประตุมหา(ภาพเขียนสีโบราณและวัฒนธรรมชนเผ่า) อ.แม่เมาะ ถ้ำผาไท หล่มภูเขียว บ่อสี่เหลี่ยม ถ้ำราชคฤห์ น้ำตกแม่แก้ว หมู่บ้านชาวไทยภูเขา และ พิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์เก่า อ.งาว ฯลฯ **สถาปัตยกรรม และสิ่งปลูกสร้าง** วัดม่อนพญาแช่ วัดพระธาตุเสด็จ จุดชมวิวแม่เมาะ พิพิธภัณฑ์ถ่านหินลิกไนต์ วัดพระธาตุม่อนทรายนอน วัดจองคำ ฯลฯ **ผลิตภัณฑ์ก่องปู่จา** ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ตำบลนาแก อ.งาว และ**อาหารแนะนำ** ได้แก่ กาแฟชะมดเช็ด หลามปลา ฯลฯ

อัตลักษณ์ชุมชนที่สำคัญบนเส้นทางท่องเที่ยวพื้นที่ อ.แม่ทะ ได้แก่ หมู่บ้านหลุก ต.บ้านหลุก ที่มีชื่อเสียงเป็นแหล่งผลิตไม้แกะสลักที่สำคัญของภาคเหนือ วัดน้ำใจ ต.น้ำใจ เป็นวัดโบราณที่มีอุโบสถกลางน้ำ หมู่บ้านสามขา ต.หัวเสือ เป็นหมู่บ้านที่สามารถอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างดีเยี่ยมเป็นตัวอย่างแห่งความสำเร็จที่ชุมชนสามารถคืนผืนป่า และสายน้ำให้แก่ชุมชนได้อย่างยั่งยืนจากความร่วมมือของคนในชุมชนเอง และวัดถ้ำพระสบาย ต.แม่ทะ เป็นวัดป่าที่มีความสวยงามร่มรื่น สามารถรองรับการปฏิบัติธรรมให้แก่ประชาชนได้ตลอดปี

2. ภาศึเครือข่ายในการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ในชุมชนจังหวัดลำปาง เป็นใครบ้าง

ภาศึเครือข่ายในการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ในชุมชนจังหวัดลำปาง เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้อัตลักษณ์ชุมชนที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ประชาชนในชุมชน ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักวิชาการ หน่วยงานราชการที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ และธุรกิจเอกชนด้านการท่องเที่ยวและที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งในแต่ละชุมชนมีศักยภาพของภาศึแต่ละประเภทแตกต่างกัน ดังนั้น ความร่วมมือระหว่างภาศึเครือข่ายในแต่ละชุมชนจึงมีความแตกต่างกัน

ดังตัวอย่างต้นแบบการจัดการอัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชนจังหวัดลำปาง 2 แห่ง ที่ได้นำเสนอในแผนงานวิจัยครั้งนี้ คือ 1. การจัดการท่องเที่ยวองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงตาล อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง และ 2. การจัดการท่องเที่ยวอำเภอองาว จังหวัดลำปาง ดังมีรายละเอียดโดยสังเขป ต่อไปนี้

การจัดการท่องเที่ยวองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงตาล อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง เป็นการจัดการท่องเที่ยวเฉพาะพื้นที่ อปต.เวียงตาล เป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการที่มีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง อุทยานแห่งชาติขุนตาล ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย และสวนป่าทุ่งเกวียน รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดจากการสร้างของมนุษย์ เช่น อุโมงค์ขุนตาลซึ่งเป็นอุโมงค์รถไฟลอดภูเขาแห่งแรกและยาวที่สุดในประเทศไทย ในขณะที่มีชุมชนอยู่ 11 หมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านเป็นชุมชนที่มีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรมชุมชนที่ประชาชนยังคงรักษาไว้เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง สามารถยกระดับมาเป็นองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวชุมชนได้หากได้รับความร่วมมือในการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวร่วมกันทั้งฝ่ายราชการ ท้องถิ่น และชุมชน และมีร้านค้าหัตถกรรมของนักธุรกิจเอกชนจำนวนมากบนเส้นทางคมนาคมโดยรถยนต์ ดังนั้น ภาครัฐเครือข่ายเพื่อการจัดการท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชน อปต.เวียงตาล นี้ ตำบลเวียงตาล นำที่จะได้ใช้พลังจากส่วนประกอบที่มีอยู่แล้วในชุมชนทั้ง 4 ส่วน คือหน่วยงานราชการ ชุมชน ภาคเอกชน และ สถาบัน -การศึกษา เป็นต้น

การจัดการท่องเที่ยวอำเภอองาว จังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ด้านทิศเหนือของจังหวัดลำปางมีเส้นทางไปสู่จังหวัดพะเยา และเชียงรายโดยถนนพหลโยธิน หรือทางหลวงหมายเลข 1 ของประเทศไทย ด้วยระยะทางยาวประมาณ 90 กม. ผ่านพื้นที่ชุมชนหลายเขตพื้นที่การปกครอง จึงเป็นต้นแบบการจัดการท่องเที่ยวที่ควรจะใช้การดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างเขตการปกครองระหว่างอำเภอที่อยู่บนเส้นทางสายนี้ คือ ตำบลพิชัย และตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมือง ต่อเนื่องตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมาะ และอำเภอองาว ที่ครอบคลุมหลายตำบล (ตำบลแม่หวด ตำบลหลวงใต้ และตำบลนาแก) โดยภาครัฐเครือข่ายสำคัญ ได้แก่ หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มสนใจหลายๆ กลุ่ม อาทิ สภาวัฒนธรรม ชมรมถ่ายภาพนครลำปาง ค่ายฝึกการรบประตูลา อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท ดังนั้น คณะกรรมการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวบนเส้นทางทางการท่องเที่ยวชุมชนนี้ ควรจะประกอบด้วย คณะอนุกรรมการท่องเที่ยวของแต่ละชุมชน โดยคณะอนุกรรมการแต่ละชุดควรประกอบด้วย คณะบุคคล 4 ส่วน คือ หน่วยราชการในพื้นที่ ท้องถิ่น ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว เพื่อที่จะได้ร่วมกันวางแผนและดำเนินการพัฒนาสถานที่ และสร้างกิจกรรมที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมโดยมีการมอบหมายบุคคลที่จะรับผิดชอบต่อการทำกิจกรรมนั้นๆ อย่างมืออาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรที่จะมีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งเพื่อการสร้างแผนงานการประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้ถึงนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มที่คณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้กำหนดร่วมกัน

3. แนวทางการพัฒนาสื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง เป็นอย่างไร

การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางที่สำคัญ คือ การพัฒนาสื่อออนไลน์ อันเนื่องมาจากการที่สื่อประชาสัมพันธ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึงนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย เพราะพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางผ่านสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร นั้นมีอัตราที่น้อยลง แต่การใช้สื่อออนไลน์กลับมีแนวโน้มที่สูงขึ้น และเมื่อนำมาองค์ความรู้ดังกล่าวมาจัดทำเวทีร่วมการสนทนากลุ่มระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มผู้แทนชุมชนจึงเห็นควรพัฒนาสื่อออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง และเพื่อพัฒนาทักษะการผลิตสื่อให้แก่เยาวชนและประชาชนในเขตจังหวัดลำปางให้สามารถเป็นผู้ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เนื้อหาสาระด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง อันจะเป็นการแบ่งเบาภารกิจของหน่วยงานผู้รับผิดชอบและทำให้ข่าวสารแพร่กระจายออกไปอย่างรวดเร็วและตรงกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย ในแผนงานวิจัยนี้จึงได้จัดโครงการฝึกอบรมการผลิตสื่อเพื่อสร้างสรรค์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปางโดยจัดทำเป็นหลักสูตรระยะสั้นรวม 20 ชั่วโมง กิจกรรมประกอบด้วยบรรยาย การยกตัวอย่างประกอบ และการฝึกทักษะด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ คือ 1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเขียนเพื่อการสื่อสาร การเขียนเรื่องราว เทคนิคการเล่าเรื่องจากภาพ 2. การใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เพื่อการประชาสัมพันธ์ การสร้างและใช้งาน Face book ได้แก่ การสร้าง Profile, Page และ Group การสร้างและใช้งาน You tube การสร้าง และใช้งาน Weblog การใช้งานเชื่อมต่อ Face book และ You tube และ Weblog และ 3. การใช้ภาพเพื่อสื่อความหมาย เทคนิคการเลือกใช้ภาพเพื่อการประชาสัมพันธ์ เทคนิคการถ่ายภาพด้วยกล้องดิจิทัลและสมาร์ทโฟน และเทคนิคการตกแต่งภาพให้สวยงาม ซึ่งการอบรมครั้งนี้นอกจากจะสร้างองค์ความรู้แล้ว ได้สร้างเครือข่ายประชาสัมพันธ์ ภายใต้อีช็อกกลุ่ม Tourlampang ทางสื่อ Facebook ปัจจุบันมีสมาชิก รวม 86 คน (ณ วันที่ 6 กันยายน 2556) โดยจัดทำฐานข้อมูลของเครือข่าย 59 คน ครอบคลุม 8 อำเภอ รวมถึงองค์กรที่เกี่ยวข้อง 17 องค์กร มีกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วย การโพสต์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในพื้นที่ของสมาชิก และมีการเชิญชวนเพื่อนให้เข้ามาในกลุ่มเพื่อขยายสมาชิกให้ได้มากที่สุด

4. ระเบียบชุมชนว่าด้วยการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ ควรเป็นอย่างไร

ระเบียบชุมชนว่าด้วยการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ คือ ระเบียบจังหวัดลำปางว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ที่เป็นไปตามความคิดเห็นของผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และประชาชนจังหวัดลำปาง และข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องแล้ว ประกอบด้วยสาระสำคัญ 12 หมวด ได้แก่ 1) บททั่วไป 2) การจัดสร้างและการจัดการ

ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 4) การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 5) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 6) การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว 7) การจัดบริการที่พัก 8) การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว 9) การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว 10) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 11) การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว และ 12) การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว

5. เรื่องเล่าชุมชนจังหวัดลำปางที่มีมาตรฐานทางการท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง คืออะไร

เรื่องเล่าชุมชนจังหวัดลำปางที่มีมาตรฐานทางการท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง จากการคัดกรองตำนานเรื่องเล่า 4 เรื่องหลัก ได้แก่ 1) ตำนานวัดพระธาตูลำปางหลวง อ.เกาะคา บนเส้นทางเชียงใหม่-ลำปาง 2) ตำนานวัดพระธาตุดอยสามเส้า ได้แก่ วัดเวียง วัดอุมลอง และวัดดอยป่าตาล อ.เถิน บนเส้นทางลำปาง-กรุงเทพฯ 3) ตำนานวัดอักษิ์ อ.แจ้ห่ม บนเส้นทางลำปาง-เชียงใหม่ (เวียงป่าเป้า) และ 4) ตำนานวัดม่อนทรายนอน อ.งาว บนเส้นทางลำปาง-พะเยา ซึ่งตำนานเรื่องเล่าดังกล่าวนี้มีอัตลักษณ์ชุมชนสำคัญที่เป็นความเชื่อมโยง คือ ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับพุทธตำนานที่กล่าวไว้ว่าพระพุทธองค์ได้เสด็จมายัง ณ สถานที่แห่งนั้นๆ สามารถนำมาสร้างจุดแข็งส่งเสริมความโดดเด่นให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและน่าจดจำ โดยชุมชนเสนอแผนการท่องเที่ยวพร้อมงานประเพณีที่จัดขึ้นประจำปี

6. เครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์การธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เป็นอย่างไร

เครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์การธุรกิจด้านการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ควรจะประกอบด้วยคณะบุคคล 4 ส่วน คือ หน่วยราชการในพื้นที่ ท้องถิ่น ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับการร่วมกันวางแผนและดำเนินการพัฒนาสถานที่ และสร้างกิจกรรมที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมโดยมีการมอบหมายบุคคลที่จะรับผิดชอบต่อการทำกิจกรรมนั้นๆ อย่างมืออาชีพ และควรจัดแบ่งเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็น 2 ระดับ ตามขอบเขตของภารกิจที่เหมาะสม ได้แก่ **เครือข่ายระดับจังหวัด และเครือข่ายระดับชุมชน โดย เครือข่ายระดับจังหวัด** มีภารกิจที่จะต้องร่วมกันวางแผนการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และทรัพยากรมนุษย์ทางการท่องเที่ยวระดับหมู่บ้าน/อำเภอ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการทบทวนศักยภาพของการท่องเที่ยวแต่ละแห่ง และหาแนวทางที่จะดำเนินการพัฒนาให้ได้ทันทีในกรณีที่สถานที่ท่องเที่ยวนั้นมีศักยภาพสูง แต่หากสถานที่ท่องเที่ยวใดยังมีจุดอ่อนก็จักได้ช่วยเหลือให้มีการพัฒนาได้ตามกำลังต่อไป **และเครือข่ายระดับชุมชน** เพื่อร่วมกันวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนให้เป็นไปในแนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด และสอดคล้องกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในชุมชน

7. สินค้าหัตถกรรมชุมชนที่มีมาตรฐาน ควรเป็นอะไร

สินค้าหัตถกรรมชุมชนลำปางที่มีความหมาย และคุณค่าทางวัฒนธรรม และมีศักยภาพที่จะรองรับกระแสการเติบโตการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่า สินค้าหัตถกรรมในจังหวัดลำปางมีความแตกต่างหลากหลายและมีลักษณะเฉพาะที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ในแต่ละท้องถิ่นที่ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ตามวิถีชุมชน สำหรับสินค้าหัตถกรรมชุมชนที่จะพัฒนาเป็นต้นแบบสินค้าเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง นั้นจากการจัดสนทนากลุ่มระหว่างนักวิจัยและกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหัตถกรรมในพื้นที่เป้าหมายเห็นว่าควรสร้างเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์โดยใช้วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา และประเพณีนิยมของจังหวัดลำปาง มาผสานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบบนเส้นทางการท่องเที่ยวใน 4 พื้นที่ ได้ดำเนินการพัฒนาสินค้า ดังนี้ 1) กลุ่มตีมีดบ้านข้ามแดง อ.ห้างฉัตร สามารถพัฒนาเพิ่มมูลค่าโดยใช้ลักษณะของวงข้างมาผสานขึ้นรูปมีดเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว 2) กลุ่มผู้ผลิตกล่องปูจา(เล็ก) อ.งาว เนื่องจากกล่องปูจาเป็นสัญลักษณ์ตามความเชื่อทางศาสนาและประเพณี การพัฒนาเพื่อใช้เป็นสินค้าที่ระลึกได้นำลักษณะของกาแล อันเป็นเอกลักษณ์ของบ้านเรือนชาวล้านนามาเป็นองค์ประกอบของตัวกล่อง 3) กลุ่มผู้ผลิตพาน/โตก สานด้วยไม้ไผ่ อ.เมืองปาน และอ.แจ้ห่ม ใช้การพัฒนาจากความเชื่อทางศาสนาในเรื่องขันธห้าเข้ามาขึ้นรูปตัวผลิตภัณฑ์และปรับการใช้สีพื้นเป็นสีทองตามลักษณะพานและขันโตกในสมัยโบราณที่นิยมเขียนลวดลายประกอบด้วยสีทอง และ 4) กลุ่มผู้ผลิตโป่งข่าม อ.เถิน พัฒนาการปรับเปลี่ยนลักษณะสินค้าที่มักผลิตในรูปของแหวน มาเป็นสร้อยคอถักขึ้นรูปด้วยลายกันหอยตามความเชื่อในทางศาสนาซึ่งเป็นของสูงสอดคล้องกับความเชื่อในเรื่องของโป่งข่ามที่เล่าสืบต่อกันมาและนำมาประดับกับเมล็ดมะค่าเนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์มีลักษณะเฉพาะอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดลำปาง

8. ยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ และยั่งยืนจากอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง ควรเป็นอย่างไร

จากการประมวลสารสนเทศในภาพรวมของสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวโดยอัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปาง โดยผลการวิจัยทั้ง 6 โครงการ นำไปสู่ยุทธศาสตร์เพื่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ และยั่งยืนได้ 5 ยุทธศาสตร์ ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ 1 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

อันเนื่องมาจากการที่อัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปางเป็นสมบัติร่วมกันของประชาชนในชุมชนนั้นๆ และขณะเดียวกันการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนก็ควรจะมีองค์ประกอบของธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม โดยการจัดตั้งคณะกรรมการในระดับท้องถิ่นเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีการบริหารเป็นรูปธรรมโดยมีภาครัฐ เอกชน ชุมชน และประชาสังคม ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนของตนเองการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจ และจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนอย่างเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ของจังหวัดลำปาง ที่สำคัญส่วนใหญ่เป็นสถานที่สำคัญในทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น การวางแผนเพื่อจัดการภูมิสถาปัตยกรรมทางการท่องเที่ยวโดยการอนุรักษ์ ซ่อมแซม และบำรุงรักษาสถาปัตยกรรมที่เป็นจุดเด่น พร้อมทั้งสร้างสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องดำเนินการโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ เพื่อให้การใช้ประโยชน์เหมาะสมกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน โดยกำหนดการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ และไม่ให้มีการใช้ประโยชน์เกินขีดความสามารถในการรองรับทางการท่องเที่ยวแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

การพัฒนาระบบโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดลำปาง และระหว่างจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียง เป็นการขนส่งโดยทางรถยนต์ที่มีสภาพสามารถใช้งานได้ระดับพอใช้ แต่สิ่งที่ขาดแคลนมาก คือ ป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย ให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น จังหวัดลำปาง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรได้เร่งพัฒนาระบบขนส่งมวลชน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยให้มีความรวดเร็ว ปลอดภัย สะดวก สะอาด และมีมาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในชุมชนจังหวัดลำปาง

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งที่เป็นประชาชนในชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว และบุคลากรในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และการตระหนักถึงความสำคัญในการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ชุมชนที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ และวิธีการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ด้วยการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาโดยหลักสูตรระยะสั้น และมีการจัดแบ่งเวลาในการอบรมให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรดังกล่าว

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดทำ และเผยแพร่สารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และสื่อสารภาพลักษณ์ ทางการท่องเที่ยวให้แพร่หลายในทุกช่องทางและครอบคลุมทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่จะช่วยสร้างความรับรู้และความตระหนักในคุณค่าของภาพลักษณ์ ให้กับผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่น ซึ่งความสำเร็จของการประชาสัมพันธ์จะเกิดขึ้นได้ จังหวัดลำปางควรจะได้มีการจัดทำข้อมูล และรวบรวมข่าวสารด้านการท่องเที่ยวและจัดเก็บในระบบข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนาระบบสารสนเทศต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาสืบค้นข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ผ่านทางเว็บไซต์กลาง ที่สามารถสืบค้นได้ถึงระดับพื้นที่ ทันท่วงที สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีรายละเอียดด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

แผนงานวิจัย เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง เพื่อกำหนดอัตลักษณ์ชุมชนจังหวัดลำปางที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์ถึง 6 ประการ ที่ครอบคลุมองค์ประกอบในกระบวนการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและในการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ในชุมชนจังหวัดลำปาง เพื่อพัฒนาสื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง เพื่อสร้างระเบียบชุมชนว่าด้วยการจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาเรื่องเล่าชุมชนจังหวัดลำปางให้มีมาตรฐานทางการท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง เพื่อพัฒนาเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์การธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนามาตรฐานสินค้าหัตถกรรมชุมชน และบริการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างลึกซึ้งในทุกๆ ด้าน แผนงานวิจัยนี้จึงประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย 6 โครงการ ได้แก่

1. การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่ยั่งยืนในการจัดการอัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางอย่างสร้างสรรค์
2. การสร้างสรรค์งานประชาสัมพันธ์เพื่อประสิทธิผลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง
3. การจัดทำระเบียบว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
4. องค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเล่าชุมชนเพื่อสร้างจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง
5. การพัฒนาเครือข่ายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง
6. การพัฒนาศักยภาพสินค้าหัตถกรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ในการดำเนินงานแผนงานวิจัยนี้มีทั้งส่วนที่ทุกโครงการได้มาดำเนินการร่วมกัน และส่วนที่แต่ละโครงการย่อยดำเนินการด้วยตนเองโดยใช้วิธีการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพที่สอดคล้องกับการค้นคว้าหาข้อมูลของตนเอง การดำเนินงานที่โครงการย่อยทั้ง 6 โครงการ ทำการดำเนินงานร่วมกันมี 5 กิจกรรม 1) การสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยแบบสำรวจที่สร้างขึ้น 2) การสัมภาษณ์ผู้นำทางบริหารและท่องเที่ยว โดยประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนด 3) การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสำรวจและสัมภาษณ์เพื่อระบุอัตลักษณ์เบื้องต้น 4) การสัมภาษณ์ผู้นำ และผู้แทนชุมชน เพื่อกำหนดอัตลักษณ์ชุมชนและเครือข่ายการบริหารจัดการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง 5) การนำเสนอรายงานต่อผู้นำชุมชนและภาคีในพื้นที่ชุมชน 13 อำเภอ ส่วนที่แต่ละโครงการแยกส่วนดำเนินงานคือ โครงการที่ 1 วิเคราะห์อัตลักษณ์ชุมชน

ที่มีศักยภาพเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โครงการที่ 2 ดำเนินการวิเคราะห์ความเหมาะสมของสื่อกับสาระจากอัตลักษณ์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง และการอบรมการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ โครงการที่ 3 ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นผู้นำชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อยกร่างจัดทำระเบียบชุมชน และประชุมผู้ทรงคุณวุฒิจัดทำระเบียบชุมชน โครงการที่ 4 การศึกษาสาระจากเรื่องเล่าที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง โครงการที่ 5 ดำเนินการพัฒนาเครือข่าย และการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การธุรกิจการท่องเที่ยว (ผู้ประกอบการและพนักงานบริการในองค์การธุรกิจการท่องเที่ยว) โครงการที่ 6 ดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนให้เกิดคุณค่าและการยอมรับทางการตลาด และอบรมพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน ทำการศึกษาข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ผู้นำทางการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ชุมชน ธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษาในจังหวัดลำปางที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละโครงการโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพ คือการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์เนื้อหาจากการสำรวจ สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ การจัดทำเวที ในเชิงปริมาณคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทางสถิติที่สอดคล้องกับลักษณะข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

สรุปผลการวิจัย

แผนงานวิจัย เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง สามารถสรุปผลการวิจัยได้เป็น 9 ประเด็น ดังนี้

1. การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่ยั่งยืนในการจัดการอัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง เพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์บนเส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเชื่อมโยงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในภาคเหนือและบนเส้นทาง R3A จากการศึกษาพฤติกรรม ความพึงพอใจ และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ ร่วมกับวิสัยทัศน์ของผู้นำที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว และการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่าย ทำให้ได้เครือข่ายในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการจัดการอัตลักษณ์ชุมชนตามเส้นทางโลจิสติกส์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง 6 พื้นที่ ดังนี้

- 1) พื้นที่บนเส้นทางท่องเที่ยวภายในเขตเทศบาลนครลำปาง
- 2) พื้นที่บนเส้นทางเชียงใหม่-ลำปาง ประกอบด้วย อำเภอห้างฉัตร เกาะคา และเสริมงาม
- 3) พื้นที่บนเส้นทางลำปาง-กรุงเทพฯ ประกอบด้วย อำเภอสบปราบ เถิน และแม่พริก
- 4) พื้นที่บนเส้นทางลำปาง-เชียงราย(เวียงป่าเป้า) ประกอบด้วย อำเภอแจ้ห่ม เมืองปาน และวังเหนือ
- 5) พื้นที่บนเส้นทางลำปาง-พะเยา ประกอบด้วย อำเภอ เมือง แม่เมาะ และงาว
- 6) พื้นที่บนเส้นทางท่องเที่ยวภายในอำเภอแม่ทะ

ทั้งนี้ ในแต่ละพื้นที่บนเส้นทางหลักยังคงประกอบด้วยเส้นทางย่อยอีกหลายเส้นทาง

การร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงตั้งแต่แผนพัฒนาระดับจังหวัด ระดับหน่วยงาน ถึงระดับท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศจะทำให้การจัดการท่องเที่ยว ประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

2. การท่องเที่ยวของภาคเหนือโดยส่วนใหญ่จะตื่นตัวและคึกคักในฤดูหนาว เดือนธันวาคมถึง กุมภาพันธ์ จากอากาศที่หนาวเย็นและกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลาย ถึงแม้ว่าจังหวัดลำปางจะมีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญและมีชื่อเสียงจำนวนมากแต่การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยสื่อมวลชนมีค่อนข้างน้อย ดังนั้น นอกจากจะพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และสร้างความประทับใจอย่างต่อเนื่องแล้วการสร้างภาคีเครือข่ายด้านการประชาสัมพันธ์ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งข้อมูล มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อทางอินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยว งานวิจัยนี้ได้ สร้างเครือข่าย และให้ความรู้ด้านสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวแก่เครือข่ายเพื่อร่วมกันประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวให้กับจังหวัดลำปางโดยใช้สื่อใหม่ ได้แก่ Social media การจัดทำ Blog การใช้ Facebook การใช้ YouTube และเทคนิคการตัดต่อ Clip VDO เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

3. จากความคิดเห็นร่วมกันของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคีที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ทำให้ได้ระบุไว้ด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดแหล่ง ท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ประกอบด้วยสาระสำคัญ 12 หมวด ได้แก่ 1) บททั่วไป 2) การจัดสร้างและ การจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 4) การรักษาคุณภาพและ สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 5) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 6) การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว 7) การจัดบริการที่พัก 8) การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว 9) การสร้างและเผยแพร่ องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว 10) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 11) การสร้างสินค้า ทางการท่องเที่ยว และ 12) การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว

4. เรื่องเล่าที่เป็นอัตลักษณ์พื้นถิ่นของสถานที่ท่องเที่ยวที่พร้อมจะนำมาสร้างเป็นจุดเด่นเพื่อ สนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างมีอัตลักษณ์บนเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง เชื่อมโยงกับเส้นทาง R3a จากความคิดเห็นของภูมิปัญญา และความเห็นชอบจากชุมชน ในแต่ละเส้นทางที่สามารถเชื่อมโยง อัตลักษณ์ชุมชน ประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรม จารีตประเพณี ความเชื่อ และ พุทธตำนานของเมือง ลำปางที่มีความโดดเด่น จำนวน 4 เรื่อง ดังนี้

- 1) วัดพระธาตุลำปางหลวง บนเส้นทางลำปาง-เชียงใหม่ พื้นที่ อ.ห้างฉัตร เกาะคา และเสริมงาม
- 2) วัดเวียง วัดอุ้มลอง และวัดดอยป่าตาล บนเส้นทางลำปาง-กรุงเทพ พื้นที่ อ.สบปราบ เกิน และแม่พริก
- 3) วัดอักษะชัยคีรี บนเส้นทางลำปาง-เชียงราย(เวียงป่าเป้า) พื้นที่ อ.แจ้ห่ม เมืองปาน และวังเหนือ
- 4) วัดพระธาตุม่อนทรายอนอน บนเส้นทางลำปาง-พะเยา พื้นที่ อำเภอเมือง แม่เมาะ และงาว

5. เครือข่ายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ประกอบด้วยหน่วยงานราชการ สถานศึกษา ผู้ประกอบการและพนักงานใน 6 กลุ่มธุรกิจ ได้แก่ การขนส่ง ที่พัก/โรงแรม/โฮมสเตย์ ร้านอาหาร/ภัตตาคาร แหล่ง/สถานที่ท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึก กิจกรรมและงานบริการ

6. หลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้ประกอบการ และพนักงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่มีระยะเวลาในการอบรม 2 และ 3 วันตามลำดับ หัวข้อเรื่องที่สำคัญในการอบรม ประกอบด้วย ความรู้เบื้องต้นในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และบริการ ภูมิ-ประวัติศาสตร์จังหวัดลำปางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว พฤติกรรมและจิตวิทยานักท่องเที่ยว ศิลปะการต้อนรับและการบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาทัศนคติ บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน และแนวทางการพัฒนาอาชีพ

7. นโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ที่สำคัญ 3 ประเด็น คือ

- 1) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยหลักสูตรที่สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง พร้อมกับการฝึกทักษะปฏิบัติ
- 2) การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ทั้งระดับจังหวัด และระดับชุมชน
- 3) ให้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางทำหน้าที่ศูนย์สารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน

8. การพัฒนาสินค้าหัตถกรรมชุมชนลำปางที่มีความหมาย และคุณค่าทางวัฒนธรรม เพื่อรองรับกระแสการเติบโตการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน 4 กลุ่มชนิดสินค้า บนเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ดังนี้

- 1) กลุ่มที่มีบ้านข้ามแดง บนเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่ม 1 เชียงใหม่-ลำปาง ประกอบด้วย อำเภอเกาะคา อำเภอห้างฉัตร อำเภอแม่ทะ
- 2) กลุ่มผู้ผลิตทองปู้จา(เล็ก) บนเส้นทางลำปาง-พะเยา ซึ่งประกอบด้วยอำเภอเมือง อำเภอแม่เมาะ และอำเภองาว
- 3) กลุ่มผู้ผลิตพานไม้ไผ่สาน บนเส้นทางลำปาง-เชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย อำเภอแจ้ห่ม อำเภอเมืองปาน อำเภอวังเหนือ
- 4) กลุ่มผู้ผลิตโปงลาง บนเส้นทางลำปาง-กรุงเทพฯ ซึ่งประกอบด้วย อำเภอสบปราบ อำเภอเสริมงาม อำเภอเถินและอำเภอแม่พริก

9. ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง มี 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ 1 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในชุมชนจังหวัดลำปาง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดทำ และเผยแพร่สารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

อภิปรายผล

จากการดำเนินงานของแผนงานวิจัยนี้เป็นไปตามแนวคิดที่ได้ศึกษาไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของประเทศ กล่าวคือ เป็นการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างครอบคลุมองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำรงไว้ซึ่งคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้ชุมชนมีความรู้และมีความตื่นตัวที่จะดำเนินการในชุมชนของตนเองทั้งเพื่อการคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ชุมชน และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนการท่องเที่ยว ยกเว้นในด้านของการก่อสร้างโครงสร้างปัจจัยพื้นฐาน ดังที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2554) ดังนี้

1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพ เพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย เน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม ในกลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาและภาคเหนือตอนบน

2) จัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับเพื่อให้การใช้ประโยชน์เหมาะสมกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน

3) เสนอให้มีการออกกฎ ระเบียบ และบทลงโทษที่ชัดเจนในการกำกับดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันและการปราบปรามผู้บุกรุกแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติโดยมิชอบ และสอดส่องดูแลการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

4) สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยว และตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุครอบครัว และฮันนีมูน เป็นต้น

5) ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนานวัตกรรมทางความคิด เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในสินค้าการท่องเที่ยว ส่งเสริมการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คำนึงถึงคุณค่าและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสนับสนุนการเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุนในกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ เช่น ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจด้านนันทนาการ โดยเฉพาะการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน การจัดการสินค้า OTOP และของที่ระลึก เป็นต้น

6) เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคเอกชน ท้องถิ่น ชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนเงินทุน วิชาการ การให้ความรู้และให้คำปรึกษาในการเริ่มต้นประกอบธุรกิจ การสร้างแบรนด์ และเอกลักษณ์ของสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาดท่องเที่ยว

7) สนับสนุนให้ภาคธุรกิจรวมกลุ่มกัน เพื่อร่วมมือกันในการให้บริการทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความแข็งแกร่งในการรองรับการเปิดการค้าเสรีทางการท่องเที่ยวในอนาคต

- 8) พัฒนามาตรฐานบริการท่องเที่ยวเพื่อใช้เป็นกรอบในการยกระดับคุณภาพสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับระดับสากล
- 9) เสริมและผลักดันให้สถานประกอบการได้นำมาตรฐานด้านการบริการท่องเที่ยวไปใช้ในทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาผู้ให้บริการและสถานประกอบการของตนเอง
- 10) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่จูงใจผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้เข้าสู่มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย รวมทั้งผลักดันเครื่องหมายรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยให้เป็นที่ยอมรับ เชื่อถือ และเชื่อมั่นจากนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ
- 11) จัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวให้ครบถ้วน ทันสมัย เชื่อมโยงไปยังบริการที่เกี่ยวข้องอย่างครบวงจร และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลอย่างแท้จริง
- 12) กำหนดมาตรการในการป้องกัน ดูแล รักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวรวมถึงการท่องเที่ยวที่สร้างผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ให้เกิดการบังคับใช้อย่างจริงจัง และมีการบังคับใช้บทลงโทษตามกฎหมาย
- 13) ผลักดันให้มีการกำหนดมาตรฐานการให้บริการ และมาตรฐานความปลอดภัยในสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ และมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง
- 14) ส่งเสริมให้มีการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นทั้งทางด้านการศึกษาเฉพาะทาง วิชาชีพที่มีความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับสถานประกอบการขนาดกลาง และขนาดย่อม รวมทั้งหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้บริหารตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูงสำหรับบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และหลักสูตรพัฒนาผู้สอน
- 15) ประชาสัมพันธ์ประเทศไทยเพื่อสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย และสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว กลุ่มเป้าหมายทั้งในภาพรวมและในเชิงลึกอย่างต่อเนื่อง
- 16) เผยแพร่และสื่อสารภาพลักษณ์ ทางการท่องเที่ยวให้แพร่หลายในทุกช่องทางและครอบคลุมทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง โดยจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรับรู้และความตระหนักในสำคัญของภาพลักษณ์ให้กับผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่น
- 17) สร้างจิตสำนึกและค่านิยมในความเป็นไทย (Thainess) ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความแตกต่างเหนือคู่แข่งชั้น ให้คนไทยมีจิตชายร่วมกันในเรื่องของความมีอัธยาศัยไมตรีที่ดี พร้อมต้อนรับผู้มาเยือน และร่วมกันเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว
- 18) จัดทำข้อมูล และรวบรวมข่าวสารด้านการท่องเที่ยวและจัดเก็บในระบบข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนาระบบสารสนเทศต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาสืบค้นข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

ผ่านทางเว็บไซต์กลาง ที่สามารถสืบค้นได้ถึงระดับพื้นที่ ทันสมัย สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีรายละเอียดด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

19) พัฒนาขีดความสามารถด้านการวางแผนและการปฏิบัติงานด้านการตลาดออนไลน์ (Online Marketing) และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce)

20) โฆษณาและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกระแสการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติผ่านสื่อทุกช่องทางอย่างต่อเนื่อง และจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายประเทศไทยผ่านสื่อออนไลน์ในทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง

21) พัฒนาเว็บไซต์สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความแข็งแกร่งในภาพลักษณ์พร้อมจัดตั้งศูนย์ให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกอย่างครบวงจร เพื่อให้การบริการข้อมูลการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์รวดเร็วทันสมัย เช่น การจองที่พัก การเดินทาง เป็นต้น โดยพัฒนาให้มีหลากหลายภาษาเพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น

22) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวไทยผ่านสื่อต่างๆ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างทัศนคติที่ดีในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง

23) อำนวยความสะดวก สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการท่องเที่ยวแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

24) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยจัดตั้งคณะกรรมการในระดับท้องถิ่นขึ้นเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีการบริหารเป็นรูปธรรม โดยมีภาครัฐ เอกชน ชุมชน และประชาสังคมในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

ผลการวิจัยนี้สนับสนุนให้มีการใช้กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555–2559 สู่การปฏิบัติ จากการศึกษาที่จะขับเคลื่อนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555–2559 ให้บังเกิดผลในการปฏิบัติในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับสู่ผลสัมฤทธิ์ตามวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์ฯ นั้น จะต้องมีการบูรณาการบริหารจัดการแผนยุทธศาสตร์ฯ โดย

1. หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการตามกลยุทธ์ แนวทางดำเนินการตามความเหมาะสม และศักยภาพของแต่ละองค์กร

2. ต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมต่อการดำเนินการในทุกขั้นตอนของแผน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมดำเนินการพัฒนาตามบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละภาคส่วน รวมทั้งร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการระดมทรัพยากรและผนึกพลังสังคมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนายุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ควบคู่

ไปกับการจัดกลไกและกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง ด้วยการจัดทำและใช้แผนระดับต่างๆ เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน

3. ปรับระบบการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ

4. ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนา สร้างองค์ความรู้ เพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อนให้เกิดสัมฤทธิ์ผล โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การส่งเสริมพัฒนาภาคการท่องเที่ยว ให้เป็นแหล่งสร้างรายได้และกระจายรายได้อย่างสมดุลและยั่งยืน ดังนี้

ด้านนโยบาย หลังจากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555–2559 ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) และคณะรัฐมนตรีแล้ว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ เพื่อผลักดันให้เกิดกระบวนการแปลงแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ของหน่วยงานรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้เกิดการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

ด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การถ่ายทอดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555–2559 ไปสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์และตัวชี้วัดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในยุทธศาสตร์และแนวทางการปฏิบัติตลอดจนความร่วมมือในการดำเนินการรวมทั้งการติดตามประเมินผลจากภาคีการพัฒนา โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. การสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่กลุ่มภาคีการพัฒนา จัดให้มีกระบวนการสร้างความรู้และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนให้เข้าใจในเนื้อหาสาระสำคัญของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยเฉพาะภารกิจและบทบาทของตนที่จะสนับสนุนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติพร้อมทั้งรณรงค์ให้ภาคการเมืองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนยุทธศาสตร์และแนวทางมาตรการดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายการพัฒนา พื้นฟู และกระตุ้นการท่องเที่ยวของประเทศ โดยการจัดประชุมชี้แจงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติให้แก่ผู้บริหารของหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อจะได้นำไปกำหนดเป็นกรอบแผนงาน/โครงการ และวางแผนด้านงบประมาณกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจถึงระบบความสัมพันธ์และความสำคัญของภาคีพัฒนาเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยผ่านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่การรับรู้ของสังคมในวงกว้าง ให้เห็นถึงความสำคัญและเกิดจิตสำนึกในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อการท่องเที่ยว พร้อมทั้งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในกระบวนการตัดสินใจและร่วมกันบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการสร้างรายได้และกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

2. เสริมสร้างศักยภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมของหน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ เพื่อบูรณาการและกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดการดำเนินงาน และมาตรการต่างๆ ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกันในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับพื้นที่ถึงระดับชาติ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559

3. การบูรณาการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนที่มีลักษณะเป็นองค์รวม และสามารถแปลงแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติระดับแผนงาน/โครงการให้สำเร็จผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานของรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจำเป็นต้องจัดทำแผนงาน/โครงการเชิงบูรณาการเข้าด้วยกัน รวมถึงการปรับปรุงกลไกการดำเนินงานและการเตรียมบุคลากรให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) ส่งเสริม สนับสนุน บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนา ที่บูรณาการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ในทุกระดับให้ชัดเจน ทั้งภาครัฐ (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น) ภาคประชาชนภาคประชาสังคม องค์กรต่างๆ และภาคเอกชน เพื่อให้การถ่ายทอดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติโดยผ่านกลไกการมีส่วนร่วม

1.1) การจัดแบ่งบทบาทหลักที่ชัดเจนของภาคีพัฒนา เพื่อให้สามารถดำเนินภารกิจและความร่วมมือให้สนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเหมาะสมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ โดย

(1) ส่วนราชการส่วนกลางกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นหน่วยงานหลักในการประสานชี้แจงสาระสำคัญ พร้อมสร้างความรู้ความเข้าใจ และให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการอื่นๆ ในการสนับสนุนเชิงนโยบายและการดำเนินการตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 และจัดทำคู่มือการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และหน่วยงานที่รับผิดชอบมาตรการ/แนวทางในแผนฯ จะต้องปรับบทบาทและกำหนดแผนพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกัน โดยประสานสนับสนุน บริการอำนวยความสะดวกสามารถทำงานกับภาคีพัฒนาในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนา

(2) ส่วนราชการระดับภูมิภาคในระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด มีสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเป็นหน่วยงานประสาน ระหว่างสำนักบริหารราชการกลุ่มจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัด/เขตพื้นที่ท่องเที่ยว ที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ

(3) ส่วนราชการระดับท้องถิ่น ส่วนราชการระดับท้องถิ่น ได้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการดำเนินภารกิจด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ ควรสนับสนุนให้หน่วยงานดังกล่าว เข้ามาร่วมในคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับพื้นที่

(4) ภาคเอกชน ต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน ผู้รับบริการ ไม่ทำลายคุณค่าทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม มีการจัดการที่โปร่งใส เป็นธรรมในการประกอบธุรกิจ และเข้ามามีบทบาทร่วมจัดบริการสังคมและกิจกรรมสร้างสรรค์อื่นๆ ร่วมกับภาครัฐ

(5) ภาคสถาบันการศึกษา หน่วยงานวิจัยและพัฒนา สถาบันการศึกษาด้านท่องเที่ยวจะมีบทบาทเป็นแหล่งเผยแพร่แนวคิดวิธีการ ปลูกฝังทัศนคติจริยธรรมในการร่วมกันดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวและบริการอย่างมีจริยธรรม สถาบันการศึกษาจะมีบทบาทเป็นแหล่งให้ความรู้ สร้างศักยภาพและกระบวนการเรียนรู้ ของเด็กเยาวชนและคนทุกกลุ่มวัย สื่อจะมีบทบาทในการตรวจสอบเฝ้าระวัง เป็นสื่อกลางสะท้อนข้อเท็จจริง สร้างความรู้และกระแสสังคมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

(6) ภาคประชาชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ให้สิทธิชุมชนในการอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน รวมทั้งสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งหมายถึงชุมชนย่อมมีสิทธิในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและสาธารณประโยชน์ร่วมกับธรรมาภิบาลภาครัฐ ดังนั้น ภาครัฐควรเร่งบทบาทในการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติตลอดจนพัฒนามาตรฐานในการให้บริการตลอดจนบุคลากรที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวในภาคชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการซึ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพเพียงพอที่จะรองรับการขยายตัวของการท่องเที่ยวและการเปิดการค้าเสรีอาเซียน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมแสดงบทบาทในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนโดยการสร้างเครือข่ายชุมชนและแบ่งปันความรู้และเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน โดยเฉพาะการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จะเป็นแรงผลักดันให้ภาคการเมือง ภาครัฐ เอกชน ดำเนินการบริหารจัดการควบคุมดูแลและใช้ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้

1.2) สนับสนุนการจัดทำและใช้แผนระดับต่างๆ ที่สอดคล้อง

เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 เป็นเครื่องมือสร้างกระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ และหลักการบูรณาการที่ยึดพื้นที่ การกิจและการมีส่วนร่วม

2) ใช้กลไกคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติและคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด สนับสนุนการจัดตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ประสานการดำเนินงาน วางแผนและจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่เขตท่องเที่ยวอย่างมีเอกภาพ

2.1) ใช้กลไกกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการ ขับเคลื่อนและบูรณาการเข้ากับมิติภารกิจงานตามอำนาจหน้าที่ปกติของกระทรวง ทบวง กรม และมิติพื้นที่ในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด ตลอดจนมิติตามระเบียบวาระงานพิเศษหรือวาระแห่งชาติที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานมาร่วมดำเนินการอย่างมีบูรณาการ เพื่อสามารถจัดสรรทรัพยากรให้เกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงกันได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น

2.2) ใช้กลไกกระบวนการ แผนชุมชน สร้างการบูรณาการและความเชื่อมโยงกับแผนท้องถิ่นและแผนระดับต่างๆ โดยกระบวนการแผนชุมชนจะเป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้ชุมชนรู้จักตนเอง รู้จักชุมชน ทูทางสังคม ตลอดจนทรัพยากรที่มีอยู่ สามารถจัดการตนเองให้บรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนาได้ ส่งผลให้ชุมชน ครอบครัว และคนในครอบครัวสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมตลอดทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาในพื้นที่ในกระบวนการจัดทำแผนชุมชน และเชื่อมโยงให้เกิดการบูรณาการกับแผนท้องถิ่นและแผนในลำดับที่สูงกว่า อาทิ แผนจังหวัด กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาระดับภาค

2.3) สนับสนุนให้มีกลไกที่ปรึกษาภาคประชาชน เพื่อการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยสนับสนุนการจัดตั้งกลไกที่ปรึกษาภาคประชาชนในระดับปฏิบัติการในพื้นที่ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น โดยเฉพาะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน ในทุกระดับ เพื่อให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นต่อการดำเนินนโยบายยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนา การจัดระบบบริหารและบริการ รวมทั้งการติดตามประเมินผลที่สามารถสะท้อนความพึงพอใจของประชาชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการดำเนินงานภาครัฐการให้มีประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการและประโยชน์โดยรวมต่อประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

3) ผลักดันการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551ที่กำหนดให้คณะกรรมการกำหนด “พื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยว” และแต่งตั้ง “คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว” ประจำเขต และมีการ “การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว” ทั้งนี้ เพื่อประสานให้การบังคับใช้กฎหมายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยนี้

1. การวิจัยเพื่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรได้รับการสนับสนุนให้มีความครบถ้วนในประเด็นที่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน เพื่อให้สามารถสร้างภาพทั้งระบบให้กับชุมชนได้

2. การวิจัยเพื่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรได้รับการสนับสนุนให้มีความต่อเนื่องในระยะ 3-4 ปี เพื่อให้สามารถเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม หลังจากทีนักวิจัยได้ร่วมกับชุมชนในการจัดทำแผนการพัฒนาในปีแรกแล้ว เนื่องจากศักยภาพของแต่ละชุมชนแตกต่างกัน หากทำการวิจัยเพียงปีเดียว

ชุมชนอาจจะไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองเนื่องจากความเข้าใจที่อาจจะยังไม่ชัดเจน มีความต้องการองค์ความรู้ และการเชื่อมโยงเครือข่ายเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชนด้านการท่องเที่ยวเพิ่มเติมตามระดับศักยภาพ ของชุมชนในทุกๆ องค์ประกอบของการส่งเสริมท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กองวิชาการ. 2548. รายงานสถานการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศขาเข้าในปี 2548. กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา.
- โครงการจัดทำแผนพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์, กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.2553.
- โครงการส่งเสริมการลงทุนธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์(Creative Tourism) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2556.
- ชาติชาย ช่วยบำรุง. 2552. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า, วิทยาลัยการปกครองส่วนท้องถิ่น ประศาสน์ ศรีประสาธน์. 2542. รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ คณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเรื่อง การมุ่งเน้นอัตลักษณ์ พื้นถิ่นอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทย.
- สำนักงานจังหวัดลำปาง. 2554. รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2553 จังหวัดลำปาง. ลำปาง : จิตวัฒนาการพิมพ์ลำปาง.
- สำนักงานจังหวัดลำปาง. 2554. แผนพัฒนาจังหวัดลำปาง 2553 - 2556. ลำปาง : จิตวัฒนาการพิมพ์ลำปาง.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำปาง. 2556. โครงการส่งเสริมเมืองท่องเที่ยวอเนกวัฒนวัฒนธรรมสร้างสรรค์ด้วยทรัพย์สินทางปัญญา “ลำปางเมืองเซรามิก”.
- http://www.tica.or.th/images/plan_tourism2555-2559/2555-2559.pdf แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ 2555-2559. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2554. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2556
- <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001271/127160m.pdf> สืบค้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2556
- <http://www.etatjournal.com/web/menu-download-zone/menu-dl-executive-summary/14-cate-download-zone/cate-dl-executive-summary/373-dl-2011-thai-tourist-behavior> สืบค้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2556
- <http://www.lampang108.com/wb/read.php?tid-4939.html> สืบค้นเมื่อ วันที่ 1 สิงหาคม 2556

ภาคผนวก

ระเบียบจังหวัดลำปาง
ว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2556

ระเบียบจังหวัดลำปาง
ว่าด้วยความร่วมมือทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2556

.....

เพื่อให้การดำเนินงานทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2551 และปฏิบัติตามข้อตกลงของประชาชน จังหวัดลำปาง เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง จึงวางระเบียบ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2556”

ข้อ 2 ในระเบียบนี้

คำนิยาม ข้อตกลงของประชาชน จังหวัดลำปาง

1) “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” หมายความว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามกฎหมาย ว่าด้วยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประกอบด้วย การจัดธุรกิจและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว นักทัศนอาจร คือ การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรมทุกประเภท ร้านอาหาร และภัตตาคาร บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกในการเข้า - ออก การจัดบริการอื่นๆ สำหรับนักท่องเที่ยวและการเผยแพร่โฆษณา

2) “แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง” หมายความว่า พื้นที่ สถานที่ สิ่งปลูกสร้าง และงานโครงการ ในจังหวัดลำปาง หรือในความรับผิดชอบของจังหวัดลำปาง ที่ประชาชนในจังหวัดลำปาง จัดให้มีขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว หรือเพื่อประโยชน์แก่การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับเยาวชนหรือบุคลากรทั่วไป ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น

3) “แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ถ้ำ ลำธาร ทะเลสาบ ห้วย หนอง คลอง บึง อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ สวนรุกชชาติ สวนพฤกษศาสตร์

4) “แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และประเพณี” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมา ในรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในพื้นที่ ได้แก่ ประเพณีต่างๆ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประเพณีท้องถิ่น วิถีชีวิต หมู่บ้านชาวเขา แหล่งผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน ตลาดนัดร้านค้า

5) “แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นมรดกอันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในอดีต และได้สร้างเสริมในปัจจุบัน ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ วัด ศาสนสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ชุมชมโบราณ ประตุมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน

6) “แหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นเพื่อการพักผ่อน ให้ความร่มรื่น พัฒนาความรู้ เสริมสร้างประสบการณ์ การนันทนาการและบันเทิง การผจญภัยสร้างความสนุกสนาน ได้แก่ สนามกอล์ฟ โรงไฟฟ้า เขื่อนแม่เมาะ หอดูนก ศาลาชมวิว

7) “การท่องเที่ยว” (Tourism) หมายความว่า การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่น เป็นการชั่วคราว(Temporary) ด้วยความสมัครใจ (Voluntary) โดยมีวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

8) “การจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดลำปาง” หมายความว่า

- การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
- การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- การพัฒนาการบริการท่องเที่ยว
- การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว
- การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว
- การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
- การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว
- การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว
- การอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ไม่ว่าโดยทางตรงหรือ

ทางอ้อม อันเป็นการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดลำปาง

9) “การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนและจิตใจ โดยไม่ทำอะไรเกี่ยวกับงาน ทั้งนี้เพื่อขจัดความเหนื่อยเมื่อยล้า ความเบื่อหน่ายทั้งปวง หรือเพื่อพักผ่อนจากการป่วยไข้ไม่สบาย

10) “การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ผ่อนคลายความเครียด หรือสร้างความตื่นเต้น เป็นการเติมเต็มให้กับชีวิต อาจจะเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบของการผจญภัย การเล่นกีฬาเพื่อความสนุกสนานตื่นเต้น การนันทนาการเพื่อให้เกิดความครึกครื้น

11) “การท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต” เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับชีวิต อาจจะเป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้ การทัศนศึกษา การชมการแสดง และการเป็นอาสาสมัคร

12) “การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและสัมมนา” เป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานวัตถุประสงค์ในหลายๆ อย่างไว้ในคราวเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในด้านการประชุมและสัมมนา การฝึกอบรมในโครงการต่างๆ ในขณะเดียวกันได้แอบแฝงการพักผ่อนหย่อนใจ การสร้างความสนุกสนานบันเทิง และอาจจะรวมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเข้าไปด้วย

13) “นักท่องเที่ยว” หมายความว่า ผู้เดินทางเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง อาจจะเป็นบุคคล เป็นกลุ่มบุคคล กลุ่มคณะ องค์กรเอกชน ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

14) “นักท่องเที่ยว” หมายความว่า ผู้เดินทางเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง ไม่เกิน 24 ชั่วโมง อาจจะเป็นบุคคล เป็นกลุ่มบุคคล กลุ่มคณะ องค์กรเอกชน ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

15) “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดลำปาง

16) “ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มชนที่มีความรู้สึกนึกคิดและผลประโยชน์ร่วมกัน อาศัยอยู่ในบริเวณ หรือที่เดียวกัน มีการใช้ประโยชน์และบริการทางสังคมร่วมกัน ในจังหวัดลำปาง

หมวด 1

การจัดสร้างและการจัดการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

.....

ข้อ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องนำวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดลำปาง มาใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง

ข้อ 4 การจัดสร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องกระทำด้วยความโปร่งใส และความระมัดระวัง

หมวด 2

การรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

.....

ข้อ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องมีการกำหนดนโยบาย มีปณิธาน และแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

หมวด 3

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

.....

ข้อ 6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมใจกันภาคภูมิใจและหวงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยร่วมกันตระหนักถึง วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมสืบสาน และรักษาวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น อย่างเป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งกลุ่ม หรือองค์กร ขึ้นเพื่อรับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ

ข้อ 8 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องกำหนดขีดความสามารถการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว

ข้อ 9 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยว ตามศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ข้อ 10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มพิเศษจากผู้ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ โดยนํารายได้เข้ากลุ่มองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามข้อ 6

ข้อ 11 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว ในการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน

หมวด 4

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

.....

ข้อ 12 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน จัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยว กิจกรรมนันทนาการ ที่ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และให้โอกาสในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด

ข้อ 13 การจัดกิจกรรมท่องเที่ยว นันทนาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ที่ทำการจัดขึ้นต้องกระทำโดยให้มีความสอดคล้องกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

หมวด 5

การพัฒนาการบริการด้านท่องเที่ยว

.....

ข้อ 14 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องจัดทำกรขยายพื้นที่จอร์ถยนต์ เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่พักผ่อน จำนวนห้องน้ำ และห้องสุขา ร้านอาหาร ถึงขยะ ให้มีความสอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยว

หมวด 6

การจัดบริการที่พัก

.....

ข้อ 15 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ในการออกแบบและตกแต่ง อาคาร สถานที่ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 16 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ในการจัดเตรียมอาหาร ให้กับนักท่องเที่ยว

ข้อ 17 การออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกระทำโดยให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

ข้อ 18 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกำหนดจำนวนของสิ่งปลูกสร้าง และการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

หมวด 7

การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว

.....

ข้อ 19 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมมือกับผู้รู้ หรือผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่น ช่วยกันถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิม ประเพณีอันดีงามของเผ่าพันธุ์ และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่

ข้อ 20 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรฝึกอบรมให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับชุมชน

หมวด 8

การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว

.....

ข้อ 21 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ต้องส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ข้อ 22 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรจัดกิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ที่สะท้อนถึงความเป็นจริงของ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน สิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

ข้อ 23 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ไม่จัดจัดกิจกรรมท่องเที่ยวหรือการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น

หมวด 9

การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

.....

ข้อ 24 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรร่วมกันเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด

ข้อ 25 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน กำหนดระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ การใช้พื้นที่สำหรับ
นักท่องเที่ยวโดยมีการแจ้ง หรือชี้แจงระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ ในโอกาสแรกที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาถึง

หมวด 10

การสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

.....

ข้อ 26 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า และของที่ระลึก ที่
ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายาก หรือกำลังสูญพันธุ์ หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง

ข้อ 27 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ควรกำหนดการจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากการจำหน่าย
สินค้าในแหล่งท่องเที่ยว โดยนำรายได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

หมวด 11

การรักษาความปลอดภัยของการท่องเที่ยว

.....

ข้อ 28 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันสร้างระบบอาสาสมัครดูแลความปลอดภัยแก่นัก
ท่องเที่ยว

ข้อ 29 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันจัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัครช่วยเหลือ
นักท่องเที่ยว

ข้อ 30 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันจัดทำระบบรับข้อร้องเรียนและระบบให้ความ
ช่วยเหลือ แก่นักท่องเที่ยว

บทเฉพาะกาล

.....

ข้อ 31 ให้กลุ่ม หรือองค์กร ซึ่งได้รับเลือกตามข้อ 6 แต่งตั้งกรรมการและจัดให้มีการประชุม
คณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก เพื่อให้มีการเลือกประธานสภา รองประธานสภา
และตำแหน่งอื่นๆ และจัดให้มีการประชุมสามัญครั้งแรกภายในหกสิบวัน นับแต่วันเลือกประธานสภา รอง
ประธานสภา และตำแหน่งอื่นๆ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบฉบับนี้ คือ เนื่องจากจังหวัดลำปาง มีวิสัยทัศน์
ทางการท่องเที่ยวเป็นสำคัญที่นารายได้เข้าสู่จังหวัดลำปาง ทางแผนงาน เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวอย่าง
สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอัตลักษณ์ชุมชนลำปาง โดยโครงการวิจัย ที่ 3 เรื่อง การจัดทำระเบียบ
ว่าด้วยความร่วมมือทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดทำ

ระเบียบฯ สมควรให้มีการจัดทำระเบียบนี้ขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งหลาย อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการประสานงานอย่างมีระบบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าภาครัฐหรือภาคเอกชน เสนอแนะแนวนโยบายที่สำคัญส่งเสริมให้มีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ มีระบบการรับรองคุณภาพของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ของชุมชนหรือบริการสำหรับนักท่องเที่ยว นักทัศนาจร และส่งเสริมผู้ประกอบการให้ดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีจรรยาบรรณเพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางนี้ให้มีการพัฒนาก้าวหน้า จึงจำเป็นต้องมีการจัดทำระเบียบนี้

ภาคผนวก

หลักสูตรฝึกอบรมผู้ประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

และ

หลักสูตรฝึกอบรมสำหรับพนักงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

หลักสูตรฝึกอบรมผู้ประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

จากการวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้ประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ได้ดำเนินการขั้นต้นโดยการวิเคราะห์หลักสูตรการท่องเที่ยว และที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และหลักสูตรการฝึกอบรม ของสถาบันการศึกษาในจังหวัดลำปาง ผนวกกับความต้องการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางของผู้นำชุมชน เอกชน ที่ได้จากการจัดสัมมนาร่วมกัน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันวิพากษ์หลักสูตรเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ผู้ประกอบการ เป็นหลักสูตรที่ใช้ระยะเวลาดำเนินการจำนวน 2 วัน เพื่อที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ และทัศนคติให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจใ่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และสามารถจะนำไปใช้ในการพัฒนาองค์กรของตนเองทั้งในเชิงการบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากร การสร้างมุมมองทางการตลาดการท่องเที่ยวใหม่ที่สามารถรองรับการแข่งขันในกลุ่มประเทศอาเซียนได้ โดยมีวิทยากรที่มีความรู้ประสบการณ์ และความชำนาญในเนื้อหาวิชานั้นๆ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปางอย่างลึกซึ้ง
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ในเชิงการบริหารจัดการ การพัฒนาองค์กร และบุคลากรในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีแนวทางการพัฒนาด้านการตลาดสำหรับธุรกิจใ่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รองรับการแข่งขันในกลุ่มประเทศอาเซียนได้
4. เพื่อสร้างเครือข่ายในการพัฒนาธุรกิจใ่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

เนื้อหาหลักสูตร

การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำปาง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การพัฒนาทัศนคติ บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากรในองค์กรที่สามารถตอบสนองต่อพฤติกรรม และจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับองค์กรของตนเอง

หัวข้อเรื่อง และขอบเขตเนื้อหา

ภูมิ-ประวัติศาสตร์จังหวัดลำปางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

เรื่องเล่า และความเป็นมาทั้งทางด้านสภาพภูมิศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในพื้นที่จังหวัดลำปาง ที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญทางด้านอารยธรรม สถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมตามวิถีของมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดลำปางอย่างสอดคล้องกับบริบทของสังคมในแต่ละยุคสมัยนับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน อันควรค่าแก่ความภาคภูมิใจของ คนลำปาง และเป็นที่น่าประทับใจสำหรับนักท่องเที่ยว

การสร้างทัศนคติ บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กร ก ร เสริมสร้างแนวคิดให้แก่ผู้ประกอบการในการที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจแก่พนักงาน หรือ บุคลากรให้เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน มีความต้องการที่จะพัฒนาบุคลิกภาพในชีวิตประจำวันของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน (กับลูกค้า เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา) เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน และก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุดแก่องค์กร

พฤติกรรม และจิตวิทยานักท่องเที่ยว

ประเภทและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว/ลูกค้า จากพื้นฐานวัฒนธรรมประเพณี อาชีพ และอื่นๆ ของ นักท่องเที่ยวแต่ละชาติ แต่ละกลุ่ม ความแตกต่างของพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ เทคนิคการให้บริการด้วย คุณลักษณะที่เหมาะสมของผู้ให้บริการ และพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการ ให้บริการที่เหมาะสมกับเหตุการณ์

การสื่อสารทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

แนวความคิดการขายและการตลาดในธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ ส่วนผสมของการตลาดการท่องเที่ยว การจัดลำดับความสำคัญของตลาดเป้าหมาย การวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมด้านการแข่งขัน กลยุทธ์ทางการตลาด และการตลาดด้านการท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต ให้มีความ สอดคล้อง และรองรับนโยบายของรัฐกับการส่งเสริมการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว

หลักสูตรฝึกอบรมสำหรับพนักงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

จากการวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับบุคลากร/พนักงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ได้ดำเนินการในขั้นต้นโดยการวิเคราะห์หลักสูตรการท่องเที่ยวและที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และหลักสูตรการฝึกอบรม ของสถาบันการศึกษาในจังหวัดลำปาง ผนวกกับความต้องการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปางของผู้นำชุมชน เอกชน ที่ได้จากการจัดสัมมนา ร่วมกัน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันวิพากษ์หลักสูตรเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่บุคลากร/พนักงาน เป็นหลักสูตรที่ใช้ระยะเวลาดำเนินการจำนวน 3 วัน เพื่อให้บุคลากรในธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญในงานของตน และสามารถปฏิบัติงานให้เป็นที่ประทับใจต่อผู้มาใช้บริการอันจะเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ของ องค์กร และประเทศชาติ

ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นสิ่งแรกๆที่ผู้ประกอบการธุรกิจใ่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึง และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้บุคลากรในองค์กรของตนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และทัศนคติ ที่ดีต่องาน ด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับคุณค่าของงานที่ได้รับมอบหมาย ดังมีรายละเอียดหลักสูตรที่ กำหนดไว้ ต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
2. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในวิธีการปฏิบัติงานในธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ
3. เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ

เนื้อหาหลักสูตร

การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำปาง เพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวได้อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การพัฒนาทัศนคติ บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ของตนเองเพื่อ ส่งเสริมการปฏิบัติงานต้อนรับและบริการ แนวทางการพัฒนาตนเองในงาน

หัวข้อเรื่องและขอบเขตเนื้อหา

ความรู้เบื้องต้นในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

ความหมาย ความสำคัญ และผลกระทบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง องค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อาทิ บริษัทนำเที่ยว ตัวแทนการท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรม และที่พักอื่นๆ ธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจการจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ธุรกิจภัตตาคาร และร้านอาหาร สถานบันเทิง ทรัพยากรการท่องเที่ยว และธุรกิจบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยสนับสนุนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

ภูมิ-ประวัติศาสตร์จังหวัดลำปางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

เรื่องเล่า และความเป็นมาทั้งทางด้านสภาพภูมิศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในพื้นที่จังหวัดลำปาง ที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญทางด้านอารยธรรม สถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมตามวิถีของมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดลำปางอย่างสอดคล้องกับบริบทของสังคมในแต่ละยุคสมัยนับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน อันควรค่าแก่ความภาคภูมิใจของคนลำปาง และเป็นที่น่าประทับใจสำหรับนักท่องเที่ยว

พฤติกรรม และจิตวิทยานักท่องเที่ยว

ประเภทและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว/ลูกค้า จากพื้นฐานวัฒนธรรมประเพณี อาชีพ และอื่นๆ ของนักท่องเที่ยวแต่ละชาติ แต่ละกลุ่ม ความแตกต่างของพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ เทคนิคการให้บริการด้วยคุณลักษณะที่เหมาะสมของผู้ให้บริการ และพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการให้บริการที่เหมาะสมกับเหตุการณ์

ศิลปะการต้อนรับ และการบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมและสภาพจิตใจของมนุษย์ การอยู่ร่วมกัน และการปรับตัวในสังคมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานบริการ การผูกมิตรไมตรี และศึกษาสภาพจิตใจตามความต้องการของนักท่องเที่ยว การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การจูงใจ การสร้างความพึงพอใจ และประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

การพัฒนาทัศนคติ บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน

การสร้างทัศนคติ และการพัฒนาบุคลิกภาพในชีวิตประจำวัน และการทำงาน สุขอนามัย ศิลปะการแต่งกาย ศิลปะการพูด มารยาททางสังคม การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น แรงจูงใจในการทำงาน การเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยและมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน (กับลูกค้า เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา) การฝึกให้เกิดกิจนิสัยการปฏิบัติตนในการเป็นเจ้าของประเทศที่ดีและทักษะในการแสดงกิริยามารยาทตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย

แนวทางการพัฒนาอาชีพ

การสร้างคุณค่าให้กับตนเองในงานอาชีพด้านธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
แนวทางการพัฒนาตนเองด้วยคุณธรรม จริยธรรม ในวิชาชีพ การตั้งเป้าหมาย การสร้างโอกาส และความ
เป็นไปได้ในการพัฒนาตนเองให้ถึงความสำเร็จของเป้าหมายขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูงของการพัฒนางาน
อาชีพในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว